

KASTE, EHTOOLLINEN
JA
VIRKA

SKSK 1983

KASTE, EHTOOLLINEN JA VIRKA

Faith and Order -asiakirja n:o 111
Kirkkojen maailmanneuvosto,
Geneve 1982

Englanninkielisestä alkutekstistä
"Baptism, Eucharist and Ministry", WCC, Geneva 1982

suomentanut Olli-Pekka Lassila

ISBN 951-9303-71-5

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	5
KASTE	13
I Kasteen asettaminen	14
II Kasteen merkitys	14
A. Osallisuus Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen	14
B. Kääntyminen, anteeksiantaminen ja puhdistaminen	14
C. Pyhän Hengen lahja	15
D. Kristuksen ruumiiseen liittäminen	15
E. Jumalan valtakunnan merkki	16
III Kaste ja usko	16
IV Kastekäytäntö	16
A. Uskovien kaste ja lapsikaste	16
B. Kaste — voitelu — konfirmaatio	18
C. Kohti kasteen vastavuoroista tunnustamista	18
V Kasteen toimittaminen	19
EHTOOLLINEN	21
I Ehtoollisen asettaminen	22
II Ehtoollisen merkitys	22
A. Ehtoollinen kiitoksena Taivaalliselle Isälle	22
B. Ehtoollinen Kristuksen muistamisena (anamnesis)	23
C. Ehtoollinen Pyhän Hengen avuksihuutamisena	25
D. Ehtoollinen uskovien yhteytenä	26
E. Ehtoollinen Jumalan valtakunnan ateriana	27
III Ehtoollisen viettäminen	28

VIRKA	31
I Koko Jumalan kansan kutsuminen	32
II Kirkko ja kirkon virka	33
A. Kirkon virka	33
B. Virka ja valta	35
C. Virka ja pappeus	36
D. Miesten ja naisten virka kirkossa	37
III Viran muodot	38
A. Piispat, presbyteerit ja diakonit	38
B. Viran harjoittamisen johtavat periaatteet kirkossa	40
C. Piispojen, presbyteerien ja diakonien tehtävät	40
D. Armolahjojen moninaisuus	42
IV Apostolisen tradition jatkuvuus	42
A. Apostolinen traditio kirkossa	42
B. Apostolisen viran sukseissio	42
V Virkaan vihkiminen	44
A. Vihkimyksen merkitys	44
B. Vihkimistoimitus	44
C. Vihkimyksen edellytykset	45
VI Kohti viran vastavuoroista tunnustamista	46

Liite

Kirkkojen maailmanneuvosto on "niiden kirkkojen yhteys, jotka Raamatun mukaan tunnustavat Herran Jeesuksen Kristuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen, kunniaksi" (Peruskirja).

Kirkkojen maailmanneuvosto on tässä selvästi määriteltä. Se ei ole mikään universaalinen auktoriteetti, joka valvoo kristittyjen uskoa ja elämää. Kolmessa vuosikymmenessä Kirkkojen maailmanneuvostosta on kuitenkin kehittynyt noin kolmensadan jäsenkirkon muodostama merkittävä yhteisö. Nämä kirkot edustavat hyvin erilaisia kulttuureja ja traditioita. Niiden jumalanpalvelukset toimitetaan kymmenillä eri kielillä ja ne elävät erilaisten poliittisten järjestelmien piirissä. Kuitenkin ne kaikki ovat sitoutuneet läheiseen yhteistyöhön kristillisessä todistus- ja palvelutehtävässään. Samalla ne pyrkivät yhdessä toteuttamaan kirkon näkyvän ykseyden päämäärää.

Auttaakseen kirkkoja kohti tätä päämäärää Kirkkojen maailmanneuvoston Faith and Order -komissio (Usko ja kirkkojärjestys -komissio) tarjoaa teologista tukea kirkkojen pyrkimyksille kohti ykseyttä. Jäsenkirkot ovatkin antaneet komission tehtäväksi muistuttaa niitä jatkuvasti yhteisesti hyväksytystä veloitteesta: työskennellä siten, että kirkon ykseys Jumalan lahjana tulisi näkyvällä tavalla ilmi. Komission tehtäväksiäntona on "julistaa, että Jeesuksen Kristuksen kirkko on yksi ja kutsua kirkkoja näkyvän ykseyden päämäärään yhdessä uskossa ja yhdessä ehtoollisyhteydessä, joka ilmenee jumalanpalveluksessa ja yhteisessä elämässä Kristuksessa, niin että maailma uskoisi" (Komission säännöt).

Jos jakaantuneet kirkot aikovat päästä etsimäänsä näkyvään ykseyteen, yhtenä keskeisenä edellytyksenä on, että kirkkojen kesken vallitsee perustava yhteisymmärrys (basic agreement) kasteesta, ehtoollisesta ja virasta. Sen vuoksi on luonnollista, että Faith and Order -komissio on kiinnittänyt varsin paljon huomiota siihen, että opillinen hajaannus voitettaisiin näiden kolmen kysymyksen kohdalla. Viimeisten viidenkymmenen vuoden kuluessa on komission useimmissa kokouksissa jokin näistä aiheista ollut keskustelun polttopisteessä.

Tämän asiakirjan kolme kannanottoa ovat hedelmä 50 vuoden tutkimusprosessista, joka ulottuu aina ensimmäiseen Usko ja kirkkojärjestys -konferenssiin Lausannassa vuonna 1927. Alneistosta on keskusteltu ja sitä on muokattu Faith and Order -komission kokouksissa Accrassa (1974), Bangalossa (1978) ja Limassa (1982). Komission työvaliokunta sekä kastea, ehtoollista ja virkaa selvittävä erityisryhmä, jonka puheenjohtajana oli Max Thurian Taizén veljestöstä, ovat komission täysistuntojen välillä kehittäneet tekstiluonnosta edelleen.

Ekumeeniset asiakirjat heijastelevat myös komission jäsenten (kirkkojen nimeämiä) ja itse paikalliskirkkojen välillä tapahtuvaa jatkuvaa neuvonpitoa ja yhteistyötä. Kirkkojen maailmanneuvoston viides yleiskokous (Nairobi 1975) valtuutti jakamaan kirkkoille tutkittavaksi varhaisemman tekstiluonnoksen (Faith and Order -asiakirja n:o 73). On erittäin merkittävää, että yli sata kirkkoa, jotka toimivat maapallon kaikilla kulmilla ja edustavat kirkon kaikkia traditioita, lähetti palautteena yksityiskohtaisia huomautuksia. Nämä tutkittiin huolellisesti vuonna 1977 järjestetyssä neuvonpidossa Crêt-Bérardissa (Faith and Order -asiakirja n:o 84).

Sillä välin tutkittiin vaikeimpia ongelmakohtia ekumeenisissa erityisneuvotteluissa, joita pidettiin lapsikasteesta ja uskovien kasteesta Louisvilllessa 1978 (Faith and Order -asiakirja n:o 97) sekä kaitsemisesta (episkopé) ja piispuudesta (episkopaatti) Genevessä 1979 (Faith and Order -asiakirja n:o 102). Ortodoksisien kirkkojen edustajat tarkistivat myös tekstiluon-

nosta Chambésyssa 1979. Kirkkojen maailmanneuvoston keskuskomitea valtuutti vihdoin kokouksessaan Dresdenissä 1981 komission toimittamaan kirkkoille lopullisesti tarkistetun asiakirjan (Liman teksti 1982). Tekstin mukana pyydettiin kirkoilta siihen viralliset vastaukset välttämättömänä askeleena kohti asiakirjan ekumeenisista hyväksymistä (reseptiota).

Faith and Order -komissio ei ole suorittanut tätä työtä yksinään. Kastea, ehtoollista ja virkaa on tutkittu useissa ekumeenisissa dialogeissa. Molemmat kirkkojen välisen keskustelun päätyypit, kahdenvälinen (bilateraalin) ja monenkeskinen (multilateraalinen), ovat osoittautuneet toisiaan täydentäviksi ja hyödyttäväksi. Tämä käy selvästi ilmi kahdenvälisen keskustelujen sarjan (Forum on Bilateral Conversations) kolmesta raportista: "Ykseyskäsitteet" (Concepts of Unity, 1978), "Yksimielisyys yhteisistä kannanotoista" (Consensus on Agreed Statements, 1979) sekä "Auktoriteetti ja hyväksyminen" (Authority and Reception, 1980), jotka julkaistiin myöhemmin Faith and Order -asiakirjassa n:o 107. Tarkastellessaan näitä kolmea aihtta monenkeskisenä ekumeenisena kysymyksenä Faith and Order -komissio on näin ollen pyrkinyt rakentamaan mahdollisimman paljon kahdenvälisen keskustelujen erityisannin varaan. Komission eräänä tehtävänä onkin ollut arvioida kaikkien näiden yksittäisten pyrkimysten lopputulosta koko ekumeeniselle liikkeelle.

Tämän tekstin syntymiselle on ollut merkityksellistä myös niiden paikalliskirkkojen todistus, jotka jo ovat läpikäyneet yhdistymisprosessin (process of uniting) yli tunnustuksellisen hajaannuksen. On tärkeätä tiedostaa, että pyrkimys paikalliseen kirkkojen yhdistymiseen (local church union) ja kaikkia koskevaan yksimielisyyteen (universal consensus) liittyvät kiinteästi toisiinsa.

Virallista tutkimustyötä merkityksellisempiä ovat ehkä kuitenkin olleet itse kirkkojen elämässä tapahtuneet muutokset. Elämme ihmiskunnan historian ratkaisevaa vaihetta. Kirkkojen kasvaessa kohti ykseyttä ne kyselevät, kuinka niiden kaste-

ehtoollis- ja virkakäsitykset ja -käytäntö suhtautuvat kirkkojen lähetystehtävään ihmisyhteisössä ja sen uudistamiseksi kirkkojen pyrkiessä edistämään oikeudenmukaisuutta, rauhaa ja sovintoa. Tämän vuoksi teologisia näkemyksiämme ei voi irroittaa erilleen siitä Kristuksen pelastavasta ja vapauttavasta lähetystyöstä, jota tehdään kirkkojen välityksellä nykymaailmassa.

Raamatuntutkimus ja kirkkoihin (patriistikaan) kohdistuva tutkimustyö sekä liturginen uudistus ja tarve yhteiseen todistustehtävään onkin synnyttänyt ekumeenisen yhteyden, joka ylittää usein tunnustukselliset rajat ja jossa aikaisemmat eroavuudet nähdään nyt uudessa valossa. Tästä johtuen käsillä olevan tekstin punaisena lankana on liittyminen nykyhetken ajankohdaisiin kysymyksiin (kontekstuaalisuus), vaikka teksti onkin kieliasultaan pääosin perinteistä pyrkiessään sovittamaan keskenään historiallisia kiistakysymyksiä. Tämä piirre kannustanee monissa kohdin tekstin uudelleen muotoiluun oman aikamme monilla eri kielillä.

Mihin olemme päässeet näillä ponnistuksillamme? Kuten Liman teksti osoittaa, olemme saavuttaneet jo huomattavan yksimielisyyden asteen. Tietenkään emme ole vielä täysin päässeet "konsensukseen" (consentire = olla yhtä mieltä), millä ymmärretään sellaista kristillisen elämän kokemusta ja yhteistä uskon ilmaisua, jotka olisivat välttämättömiä kirkon näkyvän ykseyden toteuttamiseksi ja ylläpitämiseksi. Tuollainen yksimielisyys perustuu siihen yhteyteen, joka rakentuu Jeesuksen Kristuksen ja apostolien todistuksen varaan. Hengen lahjana se toteutuu yhteisenä kokemuksena ennen kuin se voidaan pukea sanoiksi yhteisin ponnistuksin. Täydellinen yksimielisyys voidaan julistaa maailmalta vasta sitten kun kirkot ovat päässeet siihen, että ne elävät ja toimivat yhdessä ja niiden kesken vallitsee ykseys.

Kirkkojen on kuitenkin kuljettava eri vaiheiden kautta matkallaan kohti näkyvän ykseyden pää-

määrää. Ne ovat saaneet uutta siunausta kuunnellensa toisiaan ja palatessaan yhdessä alkulähteille, "Raamatun ilmoittamaan evankeliumin perintöön, jonka kirkko on saanut ja jota se välittää edelleen Pyhän Hengen voiman kautta" (Faith and Order -maailmankonferenssi 1963).

Jättäessään taakseen entiset vihollisuudet kirkot ovat alkaneet havaita monissa kohdin vakaumus- tensa ja näkemystensä lupaavaa lähentymistä (konvergenssiä). Tämä lähentyminen lisää luottamusta siihen, että huolimatta monista eroista teologisissa ilmaisuissaan kirkkoilla on paljon yhteistä itse uskon ymmärtämisessä. Keskustelujen tuloksena syntynyt teksti tahtoo olla osaltaan uskottavaa ja oikeata heijastumaa siitä kristittyjen yhteisestä traditiosta, joka koskee kristillisen yhteyden keskeisiä aineksia. Siinä prosessissa, jossa kirkot yhdessä kasvavat keskinäiseen luottamukseen, niiden tulee pyrkiä opilliseen lähentymiseen askel askeleelta, kunnes ne viimein voivat yhdessä julistaa elävänsä yhteydessä toinen toisensa kanssa ja perustavansa yhteytensä apostoleihin ja universaalisen kirkon opetukseen.

Tämä Liman teksti edustaa sitä merkittävää lähentymistä, joka on todettu ja puettu teologiseen muotoon Faith and Order -työskentelyssä. Ne jotka tietävät, kuinka paljon kirkot ovat eronneet toisistaan niin kaste-, ehtoollis- ja virkaopeissaan kuin käytännössäänkin, osaavat antaa arvoa sille merkittävälle yksimielisyydelle (agreement), joka on tallennettu tähän asiakirjaan. Komission jäsenistö kattaa käytännöllisesti katsoen kaikki tunnustustraditiot. Aikamme ekumeenisen liikkeen piirissä on ennenkuulumatonta, että niin kovin erilaista teologista perinnettä edustavat jumaluusoppineet kykenevät puhumaan kasteesta, ehtoollisesta ja virasta näin sopusointuisesti. Erityisen huomionarvoinen on se seikka, että komission täysivaltaisiin jäseniin lukeutuu teologeja roomalais-katolisesta kirkosta, kuten myös muista sellaisista kirkkoista, jotka eivät kuulu itse Kirkkojen maailmanneuvostoon.

Arvioitaessa kriittisesti tätä ekumeenista tekstiä on pidettävä mielessä sen ensisijainen tarkoitus. Lukijoiden ei pidä odottaa löytävänsä siitä kasteen, ehtoollisen ja viran täydellistä teologista käsitte-lyä. Tämä ei olisi tarkoituksenmukaista eikä toivotta-vaakaan tässä yhteydessä. Hyväksytty teksti keskittyy tietoisesti aiheen niihin puoliin, jotka suoranaisesti tai välillisesti sivuavat keskinäisen tunnustamisen ongel-mia yhteyteen johtavalla tiellä. Pääteksti esittelee teo-logisen lähentymisen keskeiset alueet. Tekstiin liite-tyissä selityksissä (kommentaareissa) viitataan toi-saalta sellaisiin historiallisiin eroavuuksiin, jotka on voitettu ja toisaalta luetellaan niitä kiistanalaisia ky-symyksiä, joissa yhä tarvitaan lisätutkimusta ja sovin-toon pääsemistä.

Koko edellä mainitun kehityksen valossa Faith and Order -komissio esittää nyt tämän Liman tekstin (1982) kirkkoille. Teemme tämän syvään vakaumukseemme nojautuen, sillä olemme tulleet yhä selvemmin tietoisiksi yhteydestämme Kristuksen ruumiissa. Meillä on ollut aihetta iloon löytäessämme evankeliumiin sisältyvän yhe-teisen perintömme rikkauten. Uskomme, että Pyhä Henki on johtanut meidät tähän hetkeen, ekumeenisen liikkeen otolliseen aikaan (*kairos*), jolloin onnemattomalla tavalla jakaantuneet kirkot kykenevät pääsemään oleelliseen teologiseen yk-simielisyyteen. Uskomme, että monissa kysy-myksissä voidaan edistyä merkittävästi, mikäli olemme kirkkoissamme kyllin rohkeita ja avoimia uusille löydöille ottaaksemme vastaan Jumalan antaman kirkon yhteyden lahjan.

Kirkkoja pyydetään tarjoamaan konkreettisenä ilmauksena ekumeenisesta velvoitteestaan koko Jumalan kansalle niin hyvät mahdollisuudet kuin suinkin osallistua kirkollisen elämän kaikilla ta-soilla siihen hengelliseen prosessiin, jota tämän tekstin vastaanottaminen (reseptio) merkitsee. Tämän asiakirjan liitteeseen sisältyy erityissuosituksia sen käytöstä kirkkojen jumalanpalveluselä-mässä sekä niiden jäsenten, miesten ja naisten todis-tustehtävässä ja opintotoiminnassa.

Faith and Order -komissio kutsuu nyt kunnioit-tavasti kaikkia kirkkoja valmistelemaan viralliset vastaukset tähän tekstiin mahdollisimman arvo-valtaisella tasolla, olipa kysymyksessä sitten neu-vosto, kirkolliskokous, konferenssi, yleiskokous tai jokin muu elin. Komissio olisi kiitollinen saa-dessaan tekstin vastaanottoprosessin (reseptio) tuek-si mahdollisimman tarkoin tietoonsa:

- missä määrin kirkkonne voi tunnistaa tässä tekstissä kirkon vuosisataisen uskon;
- mitä johtopäätöksiä kirkkonne voi tehdä tästä tekstistä suhteisiinsa ja keskusteluihinsa toisten kirkkojen kanssa, varsinkin niiden, jotka myös tunnustavat tämän tekstin apos-tolisen uskon ilmaukseksi;
- mitä apua ja opastusta tästä tekstistä on kirk-konne jumalanpalveluselämälle, kasvatustoi-minnalle, eettiselle ja hengelliselle elämälle se-kä kirkon todistustehtävälle;
- mitä ehdotuksia kirkollanne mahdollisesti on Faith and Order -osastossa vastaisuudessa tehtävälle työlle, kun kastetta, ehtoollista ja virkaa käsittelevän tekstin aineisto suhteute-taan osaston pitkän aikavälin projektiin "Kohti apostolisen uskon yhteistä ilmaisua tänään" (Towards the Common Expression of the Apostolic Faith Today).

Tarkoituksenamme on verrata toisiinsa kaikki saapuneet viralliset vastaukset, julkaista tulokset ja tutkia niiden ekumeenista merkitystä kirkkoille tulevassa Faith and Order -maailmankonferenssissa.

Vastaukset näihin kysymyksiin tulee lähettää 31. jou-lukuuta 1984 mennessä Faith and Order -sihteeristölle Kirkkojen maailmanneuvostoon, 150, route de Fer-ney, 1211 Geneve 20, Sveitsi.

William H. Lazareth
Faith and Order -sihtee-ristön johtaja

Nikos Nissiotis
Faith and Order -komission puheen-johtaja

ASIAKIRJAN KÄSITTELY SUOMEN EV.LUT. KIRKOSSA

Kirkkojenväliset järjestöt asettavat jäsenkirkoilleen monenlaisia haasteita, jotka edellyttävät kannanottoa ja vastuullista toimintaa. Voidaan sanoa, että nyt suomenkielellä ilmestyvä Kirkkojen maailmanneuvoston Faith and Order -komission asiakirja *Kaste, ehtoollinen ja virka* on poikkeuksellisen merkittävä ja luterilaisen kirkkomme kannalta ajankohtainen julkaisu.

Ekumeenisen liikkeen historiassa asiakirja on huomattava virstanpylväs. Tekstiä on valmisteltu Faith and Order -työskentelyssä yli 50 vuoden aikana eri kirkkokuntien edustajien toimesta. Siihen on osallistunut myös roomalaiskatolisia teologeja, vaikka roomalaiskatolinen kirkko ei olekaan Kirkkojen maailmanneuvoston jäsen.

Kaste, ehtoollinen ja virka on opillinen asiakirja sanan parhaassa merkityksessä, mutta samalla se on kirjoitettu todistavaa, palvelevaa ja rukoilevaa seurakuntaa silmällä pitäen. Sekä pohjatekstissä että sen suomennoksessa on pyritty yksinkertaiseen ilmaisuun. Asiakirjan johdanto-osan lopussa (edellä s. 8) esitetään kirkkoille eräitä seurakuntaelämään ja kirkkojenvälisiin yhteyksiin liittyviä konkreettisia kysymyksiä. Tämän vuoksi asiakirjaan perehtyminen kirkon eri tasoilla on tärkeätä. Asia ei koske vain pappeja ja muita seurakunnan työntekijöitä, vaan asiakirjassa usein toistuvaa ilmaisua käyttäen ”koko Jumalan kansaa”, siis kaikkia seurakuntalaisia.

Piispainkokous on käynnistänyt valmistelut, jotta kirkkomme virallinen ja mahdollisimman edustava vastaus asiakirjaan voitaisiin antaa vuoden 1984 loppuun mennessä. Keskeisenä pyrkimyksenä on tällöin tehdä asiakirja laajalti tunnetuksi seurakuntatasoa myöten, jotta asia ei jäisi vain ”harvojen harrastukseksi”, vaan kirkkomme lausunto voisi nojata eri tasoilla kirkossamme käytyyn laajaan keskusteluun.

Omasta puolestani toivon, että asiakirjan sanontaa käyttäen ”koko Jumalan kansa” voisi mahdollisimman monipuolisesti perehtyä tähän asiakirjaan.

Turussa hiljaisen viikon keskiviikkona 1983.

John Vikström
arkkipiispa

ASIAKIRJAN TEOLOGISESTA MERKITYKSESTÄ

Lausun Suomen Ekumeenisen Neuvoston puolesta iloni siitä, että Kirkkojen Maailmanneuvoston Faith and Order -komission teologinen asiakirja BAPTISM, EUCHARIST AND MINISTRY nyt voidaan julkaista suomenkielellä. Suomen Ekumeeninen Neuvosto ei tule ottamaan virallisesti kantaa tähän merkittävään ekumeeniseen asiakirjaan, sillä se on KMN:n jäsenkirkkojen asia, mutta luonnollisesti tullaan Neuvostomme piirissä keskustelemaan siitä ja sovittamaan sitä oman maamme kirkollis-kristilliseen maastoon. Kun sanotaan, että tätä tutkimustyötä on tehty 50 vuotta, tahdotaan sillä lausua, että ekumeenisen Faith and Order -liikkeen koko toiminta huipentuu tässä asiakirjassa saavutettuihin yhteisiin näkökohtiin. Henkilökohtaisestikin tunnen iloa tämän tutkimustyön valmistumisesta, koska osallistuin muutamana vuoden ajan sitä edeltäneeseen, kastetta koskevaan ekumeeniseen tutkimukseen.

Tällä kristillisen uskomme kolmea keskeistä kysymystä selvittävällä ekumeenisella asiakirjalla on mielestäni kolme suurta ansiota. Se perustuu ensinnäkin pääosaltaan Uuteen testamenttiin ja sen tieteellisessä tutkimisessa yhteisesti saavutettuihin tuloksiin. Toiseksi se esittelee asiallisesti ja tasapuolisesti eri kirkkojen oppitraditioiden toisistaan eroavat korostukset. Kun nämä eroavaisuudet — joita ei kiisteta eikä tasoitella — esitetään Uudesta testamentista avautuvien yhteisten näkökohtien pohjalta, ne eivät enää vaikuta yhteensovittamattomilta, vaan kannanotoilta, joiden käsittelyssä vielä voidaan edistyä. Kolmanneksi onkin todettava, ettei asiakirja vain kuvaile olemassaolevia oppitraditioita, vaan rohkeasti myös haastaa kirkkoja ja niiden teologeja kysymysten uuteen ja entistä perusteellisempaan ja täyteläisempään tarkasteluun. Uskon todella, että Henki — tämänkin asiakirjan välityksellä — johtaa kirkkoa lähemmäksi "koko totuutta" (Joh. 16:13).

Seuraaviin mielenkiintoisiin yksityiskohtiin kiinnittäisin huomiota.

Kasteesta todetaan ensiksikin, että on pyrittävä vahvistamaan sen alkuperäistä, Kristuksen kirkon ykseyttä ja yhteistä opetuslapseutta korostavaa merkitystä. Kaikki kirkot myöntävätkin, että usko on välttämätön sen pelastuksen omistamisessa, joka annetaan ja ilmaistaan kasteessa. Sekä ns. uskovien kaste että lapsikaste tapahtuvat seurakunnassa, joka on uskovien yhteisö. Kun lapsi kastetaan, on Jumalan lahjan persoonalliselle vastaanottamiselle annettava tilaa hänen myöhemmässä elämänvaiheessaan (rippikoulussa ja konfirmaatiossa). Mutta myös niiden, jotka ovat todistaneet uskostaan kasteellaan, on kasvettava uskosaan. Kaste on sakramentti, jota ei voi uudistaa. Molempien, niin uskovien kastetta kuin lapsikastetta käyttävien kirkkojen on huolehdittava kastettujen kristillisestä kasvatuksesta. Summittaiseen kastamiseen ei ole jättädyttävä.

Ehtoollisesta asiakirja esittelee täyteläisesti Uuden testamentin rikkaan todistuksen, kaikki klassiset ehtoollisajatukset, eikä uppoudu vanhojen dogmaattisten kiistakysymysten perinpohjaiseen erittelyyn. Kun kuitenkin on eroavaisuutta ehtoollisen uhriluonteen käsittämisessä samoin kuin Kristuksen todellisen läsnäolon ja ehtoollisaineiden muuttumisen ymmärtämisessä, asiakirja kehottaa kirkkoja tutkimaan näitä eroja yhteisen uusitamentillisen aineistonsa valossa. Ehtoollisyhteydestä todetaan, että toisaalta jokainen paikallinen Kristuksen asetuksen mukaan vietetty ehtoollinen on osa Kristuksen koko kirkon ehtoollisenviettoa, mutta toisaalta kieltäytyminen yhteisestä ehtoollisenvietosta päästää kirkon katolisuuden heikosti näkyviin.

Virasta asiakirja tähdentää ensiksi erilaisen terminologian aiheuttamaa vaikeutta. Yhteistä katsomusta on enemmän kuin virkojen muodot ja nimitykset ilmentävät. Asiakirja korostaa voimakkaasti, että erityinen virka kirkon yleisen pappeuden ohella on alusta pitäen kuulunut kirkon perusrakenteeseen, mutta viran muodot ja kirkkojärjestykset ovat vaihdelleet. Itse apostolienkin määrittelyn Uusi testamentti suorittaa useammalla tavalla. Sitä kehitystä, joka johti viran kolmijakoisuuteen (piispat, presbyterit ja diakonit) voi kuitenkin suositella suuremman yhtenäisyyden saavuttamiseksi. Kysymyksessä naisten osallistumisesta kirkon virkoihin ja nimenomaan naispappeudesta asiakirja esittelee mielestäni asiallisesti ne teologiset perustelut, joita kummallakin — niin naisen papiksi-vihkimistä puoltavalla kuin sen kieltävällä — kirkollisella kannanotolla on. Tärkein on tässä yhteydessä se vaatimus, ettei virkaa koskevasta erimielisyydestä saa tulla kirkkojen keskinäistä yhteyttä estävää tekijää, koska erimielisyys ei koske itse evankeliumin ydintä.

Meillä Suomessakin siis on kolmesta keskeisesti ekumeenisesta kysymyksestä valmiit hyvät alustukset yhteisiin keskusteluihimme.

Espoossa maaliskuun 29 päivänä 1983

Aimo T. Nikolainen

Suomen Ekumeenisen Neuvoston
puheenjohtaja

ERÄITÄ KIRJALLISUUSVIITTEITÄ

Asiakirjan englanninkielinen pohjateksti on *Baptism, Eucharist and Ministry. Faith and Order Paper No. 111. World Council of Churches, Geneva 1982.* Saksankielinen käännös *Taufe, Eucharistie und Amt. Frankfurt am Main u. Paderborn 1982.*

Risto Cantell: Kaste, ehtoollinen ja virka; Faith and Order -komission dokumentin (Lima 1982) tarkastelua; Teologinen aikakauskirja 1/1983, ss. 111–122.

William H. Lazareth: Growing together in baptism, eucharist and ministry; Faith and Order Paper No. 114, World Council of Churches, Geneva 1982.

Kansanomainen ja käytännöllisluontoinen asiakirjan esittely seurakuntatason käsittelyä varten. Sisältää mm. keskustelukysymyksiä.

Dop, nattvard, ämbete; Den officiella texten från Faith and Order — den s k Lima texten 1982 — jämte introduktion och inofficiella ekumeniska kommentarer (Nordisk Ekumenisk skriftserie 11) Sigtuna 1983. Erityisesti suositeltavia ovat Ruotsin eri kirkkokuntia edustavat kannanotot sekä Per Erik Perssonin ja Kjell Ove Nilssonin informatiiviset kirjoitukset.

Echo aus der Ökumene. Lutherische Stellungnahmen zu den Erklärungen der ÖRK-Kommission für Glauben und Kirchenverfassung über Taufe, Eucharistie und Amt. Studienabteilung Lutherischer Weltbund Genf 1981.

Sisältää luterilaisten kirkkojen kannanottoja KMN:n nykyisen asiakirjan aikaisempaan versioon. Sivulla 97–121 löytyy kaksi Suomen ev.lut.kirkon puolesta annettua lausuntoa.

Daniel F. Martensen: A Call to Consensus. Preliminary Discussion of Lutheran and Other Responses to the WCC Commission on Faith and Order Statements on Baptism, Eucharist and Ministry (Accra 1974). LWF Report 8, April 1980.

Kirja on samassa sarjassa myös julkaistu saksankielisenä nimellä "Zum Konsens gefordert".

I KASTEEN ASETTAMINEN

1. Kristillinen kaste perustuu Jeesus Nasaretilaisen palveluvirkkaan (ministry), hänen kuolemaansa ja ylösnousemukseensa. Kaste on liittämistä Kristukseen, joka on ristiinnaulittu ja ylösnoussut Herra; se on pääsy Jumalan ja Jumalan kansan välisen Uuden liiton jäseneksi. Kaste on Jumalan lahja ja se toimitetaan Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Evankelista Matteus kertoo, että lähettäessään opetuslapsensa maailmaan ylösnoussut Herra käski heitä kasteamaan (Matt. 28:18–20). Uuden testamentin kirjeet, Apostolien teot ja kirkkoisien kirjoitukset todistavat apostolisen kirkon universaalista kastekäytännöstä kirkon alkuhetkistä lähtien. Kirkot jatkavat nykyisin tätä käytäntöä uskonnollisena toimituksena, minkä sisältönä on sitoutuminen Herraan, joka lahjoittaa armonsa kansalleen.

II KASTEEN MERKITYS

2. Kaste on merkki uudesta elämästä Jeesuksen Kristuksen kautta. Se yhdistää kastetun Kristukseen ja hänen kansaansa. Uuden testamentin kirjoitukset ja kirkon liturgia tuovat esille kasteen merkityksen monin erilaisin kuvin, jotka ilmaisevat Kristuksen ja hänen pelastustekoonsa sisältyvien lahjojen rikkautta. Näihin kuviin liittyy joskus veden vertauskuvallinen merkitys Vanhassa testamentissa. Kaste on osallisuutta Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen (Room. 6:3–5; Kol. 2:12); syntien pois pesemistä (1 Kor. 6:11); uudestisyntyminen (Joh. 3:5); Kristuksen antamaa valoa (Ef. 5:14); Kristuksen päälle pukemista (Gal. 3:27); Pyhän Hengen uudistusta (Tiit. 3:5); vedenpaisumuksesta pelastuminen (1 Piet. 3:20–21); ulospääsy vankeudesta (1 Kor. 10:1–2) ja vapautumista uuteen ihmisyyteen, jossa sukupuoleen, rotuun ja yhteiskunnalliseen asemaan perustuvat raja-aidat on ylitetty (Gal. 3:27–28; 1 Kor. 12:13). Kuvat ovat moninaiset mutta todellisuus on yksi.

A. Osallisuus Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen

3. Kaste merkitsee osallisuutta Jeesuksen Kristuksen elämään, kuolemaan ja ylösnousemukseen. Jeesus astui Jordan-virtaan ja hänet kastettiin syntisten osaan samaistuneena, jotta kaikki vanhurskaus täytettäisiin (Matt. 3:15). Tämä kaste johdatteli Jeesuksen sille kärsivän palvelijan tielle, mikä ilmeni hänen kärsimyksessään, kuolemassaan ja ylösnousemuksessaan (Mark. 10:38–40). Kasteen kautta kristityt ovat upotettuja Kristuksen vapauttavaan kuolemaan, johon heidän syntinsä ovat haudatut, jossa 'Vanha Aadam' on ristiinnaulittu Kristuksen kanssa ja synnin valta on murrettu. Kastetut eivät enää ole synnin orjia vaan vapaita. Täydellisesti samaistuneena Kristuksen kuolemaan heidät on haudattu hänen kanssaan ja herätetty uuteen elämään tässä ja nyt Jeesuksen Kristuksen ylösnousemisen voiman kautta, vakuuttuneina siitä, että he saavat viimein olla hänen kanssaan myös yhtäläisessä ylösnousemuksessa (Room. 6:3–11; Kol. 2:13, 3:1; Ef. 2:5–6).

B. Kääntyminen, anteeksiantaminen ja puhdistaminen

4. Kaste tekee kristityt osallisiksi Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen salaisuudesta. Siihen sisältyy synnintunnustus ja sydämen kääntymys. Johanneksen toimittama kaste oli parannuksen kaste syntien anteeksisaamiseksi (Mark. 1:4). Uusi testamentti korostaa kasteen eettisiä ulottuvuuksia kuvatessaan sitä pesuna, jossa ruumis huuhdotaan puhtaalla vedellä, sydämen puhdistamisena kaikesta synnistä ja vanhurskauttamisen tapahtumana (Hebr. 10:22; 1 Piet. 3:21; Ap.t. 22:16; 1 Kor. 6:11). Kastetut ovat Kristuksen armahtamia, puhdistamia ja pyhittämiä ja heille annetaan osana kastekokemusta (baptismal experience) uusi eettinen elämänsuunta Pyhän Hengen ohjauksessa.

C. Pyhän Hengen lahja

5. Pyhä Henki tekee työtään ihmisten elämässä ennen kastetta, kasteessa ja kasteen jälkeen. Kysymyksessä on sama Henki, joka ilmoitti Jeesuksen Jumalan Pojaksi (Mark. 1:10–11) ja joka antoi helluntaina opetuslapsille voiman liittäen heidät toisiinsa (Ap.t. 2). Jumala lahjoittaa kaikille kastetuille Pyhän Hengen voitelun ja lupauksen, merkitsee heidät sineillä ja antaa heidän sydämiinsä vakuuden perintösasta Jumalan lapsina. Pyhä Henki vahvistaa uskonelämää heidän sydämissään lopulliseen lunastukseen asti, jolloin he pääsevät siitä täydellisesti osallisiksi Jumalan kirkkauden kiitokseksi (2 Kor. 1:21–22; Ef. 1:13–14).

D. Kristuksen ruumiiseen liittäminen

6. Kaste, joka toimitetaan kuuliaisena meidän Herrallemme, on yhteisen opetuslapseutemme merkki ja sinetti. Kasteen kautta kristityt saatetaan yhteyteen sekä Kristuksen että toistensa kanssa ja heidät liitetään samalla jäseniksi siihen kirkkoon, joka on ollut ja joka on kaikkialla ja kaikkina aikoina. Yhteinen kasteemme, joka yhdistää meidät uskossa Kristukseen, on täten ykseyden perustava side. Olemme yksi kansa ja meidät on kutsuttu tunnustamaan ja palvelemaan yhtä Herraa kaikkialla maailmassa. Yhteys Kristukseen on meille yhteinen asia kasteemme perusteella. Tästä seikasta on merkittäviä seuraamuksia kristittyjen ykseyttä ajatellen: ”yksi kaste, yksi Jumala ja kaikkien Isä...” (Ef. 4:5–6). Kun kasteeseen perustuva ykseys (baptismal unity) toteutuu yhdessä pyhässä, katolisessa ja apostolisessa kirkossa, silloin voidaan antaa aito kristillinen todistus Jumalan parantavasta ja sovittavasta rakkaudesta. Sen tähden yhteinen kasteemme Kristukseen on samalla kutsu kirkkoille voittaa niiden hajaannus ja tuoda keskinäinen yhteys näkyvällä tavalla julki.

SELITYS (6)

Kirkkojen kyvyttömyys tunnustaa vastavuoroisesti toistensa erilaiset kastekäytännöt yhden yhteisen kasteen ilmauksena, sekä kirkkojen tosiasiallinen jakautuneisuus toistensa kasteiden tunnustamisesta huolimatta on paljastunut dramaattisella tavalla kirkon antamassa rikkinäisessä todistuksessa. Kirkot ovat olleet valmiita sallimaan joskus eräillä tahoilla sukupuoleen, rotuun tai yhteiskunnalliseen asemaan perustuvien erojen jakaa Kristuksen ruumista, mikä on tehnyt kyseenalaiseksi kristillisen yhteisön aidon, kasteeseen perustuvan ykseyden (Gal. 3:27–28) ja vaarantanut vakavasti kirkon todistustehtävän. Kasteeseen perustuvan ykseyden uudelleen löytäminen on kirkkojen ekumeenisen tehtävän ydinkysymys ja samalla se on keskeistä aidon kumppanuuden toteutumiselle kristillisissä yhteisöissä.

E. Jumalan valtakunnan merkki

7. Kaste on alkuna sille uuden elämän todellisuudelle, joka annetaan keskelle nykymaailmaa. Se tarjoaa osallisuuden Pyhän Hengen yhteyteen. Se on Jumalan valtakunnan ja tulevan maailman elämän merkki. Uskon, toivon ja rakkauden lahjojen kautta kasteeseen kätkeytyy koko elämään vaikuttavia voimatekijöitä, jotka ulottuvat kaikkien kansojen keskuuteen ja enakoivat päivää, jolloin jokaisen kielen pitää tunnustaman, että Jeesus Kristus on Herra.

10. Kasvaessaan uskonelämässään kastetut uskovat osoittavat, että ihmiskunta voi uudistua ja vapautua. Heillä on yhteinen vastuu todistaa tässä ja nyt Kristuksen evankeliumista ja kaikkien ihmisten vapauttajasta. Tämän yhteisen todistuksen kehiksenä on kirkko ja maailma. Todistuksen ja palvelun yhteisössä kristityille avautuu täydessä merkityksessään yksi kaste koko Jumalan kansalle annettuna Jumalan lahjana. Samoin he tunnustavat, että kasteena Kristuksen kuolemaan kasteeseen sisältyy eettisiä velvoitteita, jotka eivät ainoastaan kutsu henkilökohtaiseen pyhitykseen, vaan kannustavat myös kristittyjä pyrkimyksissä toteuttaa Jumalan tahtoa kaikilla elämän alueilla (Room. 6:9; Gal. 3:27—28; 1 Piet. 2:21—4:6).

III KASTE JA USKO

8. Kaste on sekä Jumalan lahja että meidän inhimillinen vastauksemme tuohon lahjaan. Se suuntautuu kohti kasvua Kristuksen täyteen täyden iän määrään asti (Ef. 4:13). Kaikki kirkot tunnustavat, että usko on välttämätön sen pelastuksen vastaanottamiseksi, joka sisältyy kasteeseen. Kristuksen ruumiin vastuulliseen jäsenyyteen kuuluu välttämättä henkilökohtainen sitoutuminen.

9. Kasteessa ei ole kysymys vain hetkellisestä kokeuksesta vaan koko elämän kestävästä kasvamisesta Kristukseen. Kastetut ovat kutsutut heijastamaan Herransa kirkkautta, kun he muuttuvat Pyhän Hengen voiman kautta hänen kaltaisikseen kirkkaudesta kirkkauteen (2 Kor. 3:18). Kristittyjen elämä on väistämättä sekä jatkuvaa taistelua että myös jatkuvaa Jumalan armon kokemista. Tässä uudessa elämänsuhteessa kastetut elävät Kristuksen ja hänen kirkkonsa asialle ja sen maailman hyväksi, jota Kristus rakastaa. Samalla he odottavat uskossa Jumalan uuden luomakunnan ilmestymistä ja aikaa, jolloin Jumala tulee olemaan kaikki kaikessa (Room. 8:18—24; 1 Kor. 15:22—28, 49—55).

IV KASTEKÄYTÄNTÖ

A. Uskovien kaste ja lapsikaste

11. Vaikka ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että lapsikasteitakin toteutettiin apostolien vielä eläessä, henkilökohtaiselle uskontunnustukselle perustuva kaste on Uuden testamentin kirjoituksista yksiselitteisimmin luettavissa oleva käytäntö.

Historian kuluessa kastekäytäntö on kehittynyt erilaisin muodoin. Jotkut kirkot kastavat pieniä lapsia vanhempien tai huoltajien tuodessa heidät kasteelle. Nämä ovat puolestaan valmiita kasvattamaan lapset kristilliseen uskoon kirkossa ja yhdessä kirkon kanssa. Toiset kirkot toteuttavat vain henkilökohtaiseen uskontunnustukseen kykenevien uskovien kasteita. Jotkut näistä kirkoista pitävät suotavana pienten vauvojen tai lasten siunaamista jumalanpalveluksessa, jolloin toimitukseen sisältyy tavallisesti Jumalan kiittäminen lapsen syntymisestä, kuten myös äidin ja isän velvoittaminen toimimaan kristittyinä vanhempina.

Kaikki kirkot kastavat uskovia, jotka aikaisemmin ovat tunnustaneet muita uskontoja tai ovat olleet vaila minkäänlaista uskoa, sen jälkeen kun he ovat omaksuneet kristillisen uskon ja osallistuneet kasteopetukseen.

12. Sekä uskovien kaste että lapsikaste tapahtuvat kirkossa, joka tällöin ymmärretään uskonyhteisöksi. Kastettaessa henkilö, joka voi ottaa vastuun itseltään, kastejumalanpalvelukseen kuuluu elimellisenä osana henkilökohtainen uskon tunnustaminen. Silloin kun kastetaan pieni lapsi, henkilökohtainen vastaus annetaan myöhemmässä elämän vaiheessa. Kummassakin tapauksessa kastetun tulee kasvaa uskon ymmärtämisessä. Niiden, jotka kastetaan heidän uskontunnustuksensa nojalla, tulisi jatkuvasti pyrkiä antamaan syvällisempi uskon vastaus kasteeseensa. Pienten lasten kohdalla henkilökohtaisen tunnustuksen odotetaan tapahtuvan myöhemmin, ja kristillinen kasvatus tähtääkin tämän tunnustuksen lausumiseen. Jokaisen kasteen perustana on Kristuksen kuuliaisuus kuolemaan asti ja jokainen kaste myös julistaa tätä. Kasteen kehyksenä on kirkon elämä ja usko, ja koko kirkon todistuksen kautta kaste viittaa Jumalan uskollisuuteen kaiken uskonelämän perustana. Jokaisessa kastetilaisuudessa koko seurakunta vakuuttaa uudelleen uskoaan Jumalaan ja velvoittautuu ympäröimään kastettavan todistuksella ja palvelulla. Tämän vuoksi kaste tulisi aina toimittaa kristillisen yhteisön keskellä ja sitä tulisi myös kehittää yhteisöllisenä toimituksena.

SELITYS (12)

Käytettäessä ilmaisua "lapsikaste" ja "uskovien kaste" on välttämättä pidettävä mielessä, että varsinainen rajankäynti suoritetaan toisaalta niiden välillä, jotka kastavat kaikenikäisiä ihmisiä, ja toisaalta niiden, jotka kastavat vain henkilökohtaiseen uskontunnustukseen kykeneviä henkilöitä. Erot lapsikasteen ja uskovien kasteen välillä jäävät vähäisemmiksi, jos tunnustetaan, että molempiin kastetyyppeihin sisältyy oleellisenä osana Jumalan oma aloite Kristuksessa, ja että molempiin liittyy uskovien yhteisössä annettu uskon vastaus (response of faith).

Lapsikastekäytäntö korostaa yhteisöllistä uskoa ja sitä uskoa, jonka lapsi jakaa vanhempiensa kanssa. Lapsi on syntynyt rikkineeseen maailmaan ja on osallinen tästä rikkineisyydestä. Kasteen kautta evankeliumin lupaus ja vaatimus kohdistuvat lapseen. Kasteen vastaanottaneen henkilön omakohtainen usko ja ahkera osallistuminen kirkon elämään ovat oleellisia tekijöitä, jotta kaste kantaisi täyden hedelmän.

Uskovien kaste korostaa ihmisen persoonallista julkista uskontunnustusta. Ihminen vastaa tällöin Jumalan armokutsuun seurakuntayhteisössä ja tuon yhteyden kautta ja ilmoittaa sen tähden haluavansa kastattaa itsensä.

Molemmat kastetyypit edellyttävät samanlaista vastuullista asennetta kristilliseen kasvatukseen. Sen tosiasiain uudelleen löytäminen, että kristillinen kasvatus on luonteeltaan jatkuvaa toimintaa, helpottaa puolin ja toisin hyväksymään erilaisia käytäntöjä kristillisen kilvoituksen lähtöviivalla.

Eräissä kirkkoissa, joissa yhdistyvät lapsikasteeseen ja uskovien kasteeseen liittyvät traditiot, on ollut mahdollista pitää kirkon jäseneksi tulemisessa tasaveroisina vaihtoehtoina sekä sellaista mallia, jossa lapsuudessa suoritettua kastetta seuraa myöhemmin uskon tunnustaminen, että sellaista mallia, jossa uskovien kaste seuraa lapsuudessa, seurakunnan keskellä tapahtunutta siunausta. Tämä esimerkki kutsuu toisia kirkkoja päättämään, eivätkö nekin voisi tunnustaa tasaveroisia vaihtoehtoja keskinäisissä suhteissaan ja neuvoteltaessa kirkkojen yhdistymisestä (church union).

13. Kaste on toimitus, jota ei voida toistaa (is unrepeatable). On vältettävä kaikkea sellaista käytäntöä, joka voidaan tulkita "uudestikastamiseksi".

B. Kaste — voitelu — konfirmaatio

14. Jumalan pelastustyössä pääsiäisen salaisuus Kristuksen kuolemasa ja ylösnousemuksessa liittyy erottamattomasti helluntaina vuodatettuun Pyhän Hengen lahjaan. Samalla tavoin osallisuus Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen liittyy erottamattomasti Pyhän Hengen saamiseen. Täydesti ymmärrettynä kaste merkitsee näitä molempia ja saa ne aikaan. Kristityt eroavat toisistaan sen ymmärtämisessä, missä Pyhän Hengen lahjan merkki (sign) on löydettävissä. Pyhän Hengen antamiseen on yhdistetty erilaisia toimituksia. Joillekin kysymyksessä on varsinainen vedellä suoritettu uskonnollinen riitti. Toiset liittyvät Pyhän Hengen saamisen öljyllä voiteluun ja/tai käten päällepanemiseen, mitä monet kirkot nimittävät konfirmaatioksi. Joillekin toisille kysymykseen voivat tulla kaikki kolme, koska heidän käsityksensä mukaan Pyhä Henki toimii uskonnollisen toimituksen (rite) kautta. Kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että kristillinen kaste on kaste vedellä ja Pyhällä Hengellä.

C. Kohti kasteen vastavuoroista tunnustamista

15. Kirkot tunnustavat lisääntyvässä määrin toistensa kasteet kasteena Kristukseen, kun kastettava on tunnustanut Jeesuksen Kristuksen Herraksi, tai mikäli kysymyksessä on lapsikaste, kun tämän tunnustuksen on lausunut kirkko (vanhemmat, holhoojat, kummit ja seurakunta) ja tunnustus on myöhemmin saanut vahvistukseen omakohtaisen uskon ja sitoutumisen siihen. Kasteen vastavuoroista¹⁾ tunnustamista pidetään tärkeänä merkinä ja keinona ilmaista Kristuksessa annettua kasteeseen perustuvaa ykseyttä (baptismal unity). Missä tämä vain suinkin on mahdollista, kirkkojen tulisi selvästi lausua julki kasteen vastavuoroinen tunnustaminen.

¹⁾ "Mutual recognition" on käännetty ilmaisulla "vastavuoroinen tunnustaminen". Eräissä kohdin "mutual" on käännetty sanalla "keskinäinen". *Swom. huom.*

SELITYS (13)

Kirkot, jotka ovat pitäneet kiinni jostakin tietystä kastetyypistä tai jotka ovat asettaneet vakavasti kyseenalaiseksi toisten kirkkojen sakramentit ja viran, ovat toisinaan vaatineet, että muiden kirkollisten traditioiden piiristä tulevat henkilöt on kastettava uudelleen ennen kuin he voivat päästä yhteisön täysivaltaiseksi jäseniksi ja sen ehtoollisyhteyteen. Kirkkojen oppiessa syvemmin ymmärtämään toisiaan, hyväksymään toinen toisensa ja niiden päästessä läheisempään yhteiseen todistukseen ja palveluun, ne pidättävät sellaisesta käytännöstä, joka voisi tehdä kyseenalaiseksi toisten kirkkojen sakramenttikäytännön puhtauden tai olisi ehkä omiaan vähentämään kasteen sakramentin ainutkertaista luonnetta.

SELITYS (14)

- (a) *Joidenkin traditioiden piirissä selitetään, että kuten kaste tekee meistä samankaltaisia (conforms) ristiinnaulitun, haudatun ja ylösnousseen Kristuksen kanssa, samoin kristityt saavat öljyllä voitellussa ottaa vastaan voidellulta Pojalta helluntain Hengen lahjan.*
- (b) *Jos kaste, Kristuksen ruumiiseen liittäminenä, viittaa syvimmitään Kristuksen ruumiin ja veren osallisuuteen ehtoollisessa, herää kysymys, voidaanko kasteen ja ehtoolliselle laskemisen (admission) väliin sijoittaa erillistä lisäriittiä. Niiden kirkkojen, jotka kastavat lapsia mutta kieltävät heiltä osallistumisen ehtoolliselle ennen tuollaista riittiä (konfirmaatio), olisi aiheellista pohtia ovatko ne täysin hyväksyneet kasteen kaikki seuraamukset ja arvostaneet niitä.*
- (c) *Kaste tarvitsee jatkuvasti vahvistusta. Selvimpänä ilmauksena tällaisesta vahvistamisesta on ehtoollisen vietto. Kastelupausten uudistaminen voisi tapahtua myös esimerkiksi jokavuotisen pääsiäisjuhlan vieton tai toisten henkilöiden kasteen yhteydessä.*

16. Jotta kyettäisiin voittamaan keskinäiset eroavuudet, uskovien kasteen kannattajien ja lapsikasteen kannattajien tulisi pohtia uudelleen eräitä puolia omassa kastekäytännössään. Ensiksi mainitut voisivat pyrkiä tuomaan näkyvämmiin esille sen tosiasian, että lapset on otettu Jumalan armon suojelukseseen. Jälkimmäisten tulisi varjella itseään ilmeisen summittaiselta lapsikastekäytännöltä ja suhtautua vakavammin siihen vastuuseen, joka heillä on kastettujen kasvattamiseksi omakohtaiseen uskonelämään yhteydessä Kristukseen.

V KASTEEN TOIMITTAMINEN

17. Kaste toimitetaan vedellä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

18. Kastetoimituksessa tulisi ottaa vakavasti veden vertauskuvallinen ulottuvuus eikä väheksyä sitä. Veden upottamisen akti voi ilmaista elävästi sen todellisuuden, että kasteessa kristitty osallistuu Kristuksen kuolemaan, haudautamiseen ja ylösnousemukseen.

19. Nykyisin, kuten ensimmäisinä vuosisatoinakin, voidaan Pyhän Hengen lahja kasteessa tuoda esiin erilaisin lisäilmaisuin. Tällaisia ovat esimerkiksi käten päällepaneminen ja öljyllä voitelemine. Ristinmerkki muistuttaa luvatasta Pyhän Hengen lahjasta, joka on lunnasrahana ja vakuutena siitä mikä vielä tuleva on, sitten kun Jumala on täydellisesti lunastanut ne, jotka hän on tehnyt omikseen (Ef. 1:13-14). Tällaisten elävien merkkien uudelleen löytäminen käyttöön todennäköisesti rikastuttaisi kastetoimituksen liturgiaa.

20. Kaikkiin täydellisiin kastekaavoihin tulisi sisältyä ainakin seuraavat ainekset: kasteeseen liittyvien raamatunkohtien lukeminen; Pyhän Hengen avuksihuuhtaminen; pahasta luopuminen (renunciation of evil); uskon tunnustaminen Kristukseen ja Pyhään Kolminaisuuteen; veden käyttö; julistus siitä, että kastetut ovat saaneet uuden identiteetin Jumalan lapsina ja kirkon jäseninä, jotka on kutsuttu evankeliumin todistajiksi. Jotkut kirkot ovat sitä mieltä, että kristillistä elämää ei ole aloitettu täydellisesti ellei kastettua

SELITYS (18)

Joidenkin teologisten traditioiden piirissä veden käyttö kaikkien siihen liittyvien myönteisten elämä ja siunausta kuvaavien miellelyhtymien kera ilmaisee jatkuvuutta vanhan ja uuden luomakunnan välillä. Tällöin tulee ilmi kasteen merkitys koko maailmalle (cosmos) eikä ainoastaan ihmisille. Samalla veden käyttö edustaa luomakunnan puhdistamista, kuolemista sille, mikä maailmassa on kielteistä ja tuhoavaa. Kristuksen ruumiiseen kastetut ovat tulleet osallisiksi uudesta elämästä (renewed existence).

ole sinetöity Pyhän Hengen lahjalla ja ellei hän ole osallistunut pyhään ehtoolliseen.

21. Kasteen yhteydessä on paikallaan selittää sen merkitystä siten kuin asia ilmaistaan Raamatussa (ts. osallisuus Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, kääntyminen, anteeksiantaminen ja puhdistaminen, Pyhän Hengen lahja, Kristuksen ruumiiseen liittäminen ja Jumalan valtakunnan merkki).

22. Kasteen toimittaa yleensä kirkon virkaan vihitty henkilö, vaikka tietyissä olosuhteissa sallitaan muidenkin kastaa.

23. Koska kaste liittyy kiinteästi kirkon yhteisölliseen elämään ja jumalanpalvelukseen, se tulisi yleensä toimittaa julkisessa jumalanpalveluksessa. Täten seurakunnan jäseniä muistutetaan heidän omasta kasteestaan ja he voivat toivottaa tervetulleeksi yhteyteensä kastetut, joiden kristillisestä kasvatuksesta he lupautuvat vastaamaan. Kasteen sakramentti soveltuu hyvin sellaisten suurten juhlien kuin pääsiäisen, helluntain ja loppiaisen yhteyteen, jollainen käytäntö oli jo alkukirkossa.

SELITYS (21)

Viimeaikainen keskustelu osoittaa, että olisi kiinnitettävä enemmän huomiota väärinkäsityksiin, jotka nousevat siitä yhteiskunnasta ja kulttuuriympäristöstä, missä kaste kulloinkin toimitetaan.

(a) Eräissä osissa maapalloa nimen antaminen kaste-liturgian yhteydessä on johtanut sekaannukseen kasteen ja nimenantoon liittyvien tapojen välillä. Tällainen sekaannus on erityisen vahingollista siinä tapauksessa, että vallitsevana on ei-kristillinen kulttuuri ja tässä tilanteessa kastettuja vaaditaan omaksuma sellaisia etunimiä, jotka eivät nojaa heidän omaan kulttuuriperinteeseensä. Laatiesaan kastetta koskevia säännöksiä kirkkojen tulisi huolehtia siitä, että painopiste on kasteen varsinaisessa kristillisessä merkityksessä ja välttää kastettujen vieraannuttamista tarpeettomasti paikallisesta kulttuurista eikä pakottaa heitä ottamaan itselleen vieraita nimiä. Ihmisen omasta kulttuurista periytyvä nimi juurruttaa kastetun tähän kulttuuriin ja julistaa samalla kasteen universaalisuutta ja kastetun liittämistä jäseneksi yhteen, pyhään, katoliseen ja apostoliseen kirkkoon, joka kattaa maailman kaikki kansat.

(b) Monissa suurissa Euroopan ja Pohjois-Amerikan enemmistökirkoissa lapsikastetta toteutetaan usein summittaisesti (indiscriminate). Tämä on omiaan lisäämään uskovien kastetta toteuttavien kirkkojen haluttomuutta tunnustaa lapsikaste oikeaksi kasteeksi. Mainitun tosiasian tulisi johtaa pohtimaan kriittisemmin kasteen merkitystä näissä enemmistökirkoissa.

(c) Eräät afrikkalaiset kirkot toteuttavat Pyhän Hengen kastetta ilman vettä, kättien päällepanemisella, tunnustaen kuitenkin toisten kirkkojen kasteen. On tarpeen tutkia tätä käytäntöä ja sen suhdetta vedellä toimitettuun kasteeseen.

I EHTOOLLISEN ASETTAMINEN

1. Kirkko saa ehtoollisen ¹⁾ lahjana Herralta. Apostoli Paavali kirjoittaa: "Minä olen saanut Herralta sen, minkä myös olen teille tiedoksi antanut, että Herra Jeesus sinä yönä jona hänet kavallettiin, otti leivän, kiitti, mursi ja sanoi: 'Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; tehkää tämä minun muistokseni'. Samoin hän otti myös maljan aterian jälkeen ja sanoi: 'Tämä malja on uusi liitto minun veressäni; niin usein kuin te juotte, tehkää se minun muistokseni'. (1 Kor. 11:23-25; vrt. Matt. 26:26-29; Mark. 14:22-25; Luuk. 22:14-20).

Ateriat, joihin Jeesuksen kerrotaan osallistuneen maallisen toimintansa aikana, julistavat ja korostavat Jumalan valtakunnan läheisyyttä. Kansanjoukkojen ruokkiminen on tästä merkinä. Viimeisellä aterialla Jumalan valtakunnan yhteisö kytkettiin Jeesusta pian odottavan kärsimyksen yhteyteen. Ylösnousemuksensa jälkeen Herra ilmoitti opetuslapsilleen läsnäolonsa leivän murtamisella. Täten ehtoollinen on jatkoa niille Jeesuksen aterioille, joita hän maallisen elämänsä aikana ja ylösnousemuksensa jälkeen vietti Jumalan valtakunnan merkinä. Kristityt näkevät ehtoollisen ennakoituna pääsiäisjuhlassa, jota vietettiin Israelin orjuuden maasta vapautumisen muistona. Vastaavasti ehtoollisen esikuva nähdään Liiton ateriasa Siinain vuorella (2 Moos. 24). Ehtoollinen on kirkon uusi pääsiäisateria, Uuden liiton ateria, jonka Jeesus tarjosi opetuslapsilleen kuolemansa ja ylösnousemuksensa muistamiseksi (*anamnesis*) ja Karitsan suurten illallisten ennakoituna (Ilm. 19:9). Kristus käski opetuslapsiaan muistamaan häntä tällä tavalla ja kohtaamaan hänet tässä sakramentaalisessa ateriasa Jumalan kansan katkeamattomana saattona, siksi kunnes hän palaa. Jeesuksen viimeinen ateria oli liturginen ateria, jossa käytettiin vertauskuvallisia sanoja ja te-

koja. Näin ollen meidänkin ehtoollisemme on sakramentaalinen ateria, joka näkyvin merkein (signs) välittää meille Jumalan rakkauden Jeesuksessa Kristuksessa, sen rakkauden jolla Jeesus rakasti omiaan "loppuun asti" (Joh. 13:1). Tälle aterialle on annettu useita nimiä, kuten esim. Herran ehtoollinen, leivän murtaminen, pyhä kommuunio, jumalallinen liturgia tai messu. Ehtoollista vietetään yhä edelleen kirkon jumalanpalveluselämän keskeisenä tapahtumana.

II EHTOOLLISEN MERKITYS

2. Ehtoollinen on ennen kaikkea lahjan sakramentti, jonka Jumala antaa meille Kristuksessa Pyhän Hengen voiman kautta. Jokainen kristitty saa tämän pelastuksen lahjan ehtoollisyhteydessä Kristuksen ruumiiseen ja vereen. Ehtoollisen ateriasa, leivän ja viinin syömisessä ja juomisessa, Kristus tarjoaa yhteyden kanssaan. Jumala itse toimii antaen elämää Kristuksen ruumiiseen ja uudistaen sen yksittäisiä jäseniä. Kristuksen lupauksen mukaisesti jokainen kastettu Kristuksen ruumiin jäsen saa ehtoollisessa vakuutuksen syntien anteeksiantamisesta (Matt. 26:28) ja iankaikkisen elämän pantin (Joh. 6:51-58). Vaikka ehtoollinen on olemukseltaan yhtenäinen kokonaisuus, sitä tarkastellaan tässä seuraavista näkökulmista: kiitos Taivaalliselle Isälle, Kristuksen muistaminen, Pyhän Hengen avuksihuutaminen, uskovien yhteys ja Jumalan valtakunnan ateria.

A. Ehtoollinen kiitoksena Taivaalliselle Isälle

3. Ehtoollinen, johon aina kuuluu sekä sana että sakramentti, on Jumalan teon julistusta ja ylistystä. Se on suuri kiitosjuhla Taivaalliselle Isälle kaikesta mitä hän on tehnyt luomisessa, lunastuksessa ja pyhityksessä. Se on kiitosta kaikesta siitä, mitä Jumala yhä tekee kirkossa ja maailmassa ihmisten synneistä huolimatta, ja kaikesta mitä Jumala vielä tulee tekemään saattaessaan valtakuntansa täydelliseksi. Täten ehtoollinen on kiitosrukous (*b^eraká*), jolla kirkko tuo julki kiitollisuutensa Jumalan kaikista lahjoista.

¹⁾ "Eucharist" on käännetty kaikkialla tekstissä suomalaisella (luterilaisella) vastineella "ehtoollinen". Ekumeeniselta kannalta perusteltu vaihtoehto olisi "eukaristia", jota myös saksalainen teksti käyttää muodossa "Eucharistie". *Suom. huom.*

4. Ehtoollinen on suuri ylistysuhri, jonka välityksellä kirkko puhuu koko luomakunnan puolesta. Jumalan sovittama maailmahan on läsnä jokaisessa ehtoollisessa: leivässä ja viinissä, ehtoollisvieraisissa ja niissä rukouksissa joita nämä kantavat Jumalan eteen itsensä ja kaikkien ihmisten puolesta. Kristus yhdistää uskovat itseensä ja liittää heidän rukouksensa omaan esirukoukseensa niin että uskovat kirkastuvat (the faithful are transfigured) ja heidän rukouksensa tulevat kuulluiksi. Tämä ylistysuhri on mahdollinen yksin Kristuksen kautta, hänen kanssaan ja hänessä. Leipä ja viini, maan ja ihmistyön hedelmät tuodaan uskossa kiitoksen kanssa Jumalan eteen. Täten ehtoollinen on merkinä siitä, miksi maailma on tuleva. Se on kiitosuhrin ja ylistyslaulun Luojalta, universaalista osallisuutta Kristuksen ruumiiseen ja vereen sekä vanhurskauden, rakkauden ja rauhan valtakuntaa Pyhässä Hengessä.

B. Ehtoollinen Kristuksen muistamisena (anamnesis)

5. Ehtoollinen on ristiinnaulitun ja ylösnousseen Kristuksen muistamisen juhla, ts. elävä ja voimallinen merkki hänen kertakaikkisesta uhristaan ristillä. Tämä uhri vaikuttaa yhä ja koskee koko ihmiskuntaa. Ehtoolliseen liittyvä raamatullinen kuva muistamisesta viittaa siihen, että Jumalan työ vaikuttaa tässä ja nyt Jumalan kansan viettäessä ehtoollista jumalanpalvelusliturgiassaan.

6. Kristus itse ja kaikki mitä hän on tehnyt meidän ja koko luomakunnan hyväksi (tullessaan ihmiseksi, ottaessaan orjan muodon, toiminnassaan, opetustyössään, kärsimisessään, uhrissaan, ylösnousemuksessaan, taivaaseen astumisessaan ja lähettäessään meille Pyhän Hengen) on läsnä tässä muistamisessa (*anamnesis*) ja lahjoittaa meille yhteyden hänen kanssaan. Ehtoollinen on myös esimakua hänen paluustaan (*parousia*) ja lopullisesta Jumalan valtakunnasta.

7. Kristuksen muistaminen (*anamnesis*), jossa hän itse toimii kirkkonsa riemullisen ehtoollisenvieton välityksellä, on täten sekä hänen työnsä nykyistämistä (representation) että tulevan ennakointia (anticipati-

on). Se ei ole vain menneiden tapahtumien ja niiden merkityksen mieleen palauttamista, vaan voimallista julistusta Jumalan suurista teoista ja lupauksista.

8. Nykyistäminen ja ennakoiminen ilmenevät kiitoksessa ja esirukouksessa. Muistaessaan kiitollisena Jumalan suurta pelastustekoa kirkko rukoilee samalla, että Jumala saattaisi kaikki ihmiset osallisiksi tämän työnsä hedelmistä. Kiitoksessa ja esirukouksessa kirkko on yhteenliittyneenä Poikaan, joka on sen ylimmäinen pappi ja suuri esirukoilija (Room. 8:34; Hebr. 7:25). Ehtoollinen on Kristuksen ainutkertaisen uhrin sakramentti, Kristuksen, joka elää yhä toimittaakseen esirukousta puolestamme. Ehtoollinen on kaiken sen muistamista, mitä Jumala on tehnyt maailman pelastuksen hyväksi. Jumala ei toista sitä mitä hän tahtonsa mukaisesti toteutti Kristuksen lihaksitulossa, hänen elämässään, kuolemassaan, ylösnousemuksessaan ja taivaaseenastumisessaan. Nämä tapahtumat ovat ainutkertaisia eikä niitä voida toistaa tai edelleen jatkaa. Ehtoollisessa kirkko kuitenkin kantaa Jumalan eteen esirukouksensa yhteydessä Kristukseen, suureen ylimmäiseen pappiimme.

9. Kristuksen muistaminen (*anamnesis*) on kaiken kristillisen rukouksen perusta ja lähde. Meidän rukouksemme nojaa ja liittyy täten ylösnouseen Herran alituisen esirukoukseen. Ehtoollisessa Kristus antaa meille voimaa elää hänen kanssaan, kärsiä hänen kanssaan ja vanhurskautettuina syntisinä rukoilla hänen kauttaan täyttäen hänen tahtonsa iloisella mielellä ja vapaasta sydäimestä.

10. Kristuksessa me annamme itsemme joka päivä eläväksi ja pyhäksi uhriksi (Room 12:1; 1 Piet. 2:5). Tämä hengellinen ja Jumalalle otollinen jumalanpalveluksemme saa ravintonsa ehtoollisesta, jossa meidät Jumalan rakkauden voimasta pyhitetään ja sovitetaan, jotta olisimme sovituksen palvelijoina maailmassa.

11. Yhdistyneinä Herraamme ja yhdessä kaikkien pyhien ja marttyyrien kanssa meitä uudistetaan Kristuksen verellä sinetöidyssä liitossa.

12. Koska Kristuksen muistaminen on saarnatun Jumalan sanan varsinainen sisältö, samoin kuin se on myös ehtoollisaterian sisältö, nämä molemmat vahvistavat toisiaan. Ehtoollisen oikeaan viettoon kuuluukin sanan julistaminen.

SELITYS (8)

Ehtoollisen merkityksen tarkasteleminen esirukouksen valossa auttaa ymmärtämään katolisessa teologiassa esiintyviä viittauksia ehtoolliseen "sovitushuhri". Ajatuksena on tällöin, että on vain yksi sovitushuhri, ristin ainutkertainen uhri, joka nykyistyy ehtoollisessa ja kannetaan Isän eteen Kristuksen ja hänen kirkkonsa esirukouksessa koko ihmiskunnan puolesta.

Raamatullisen "muistamisen" käsitteen valossa soisi kaikkien kirkkojen tutkivan uudelleen vanhoja "uhriin" liittyviä erimielisyyksiä ja ymmärtävän syvemmin niitä syitä, joiden vuoksi muut kuin heidän oma traditionsa joko käyttävät tai hylkivät käsitettä "uhri".

13. Kristuksen sanat ja teot ehtoollisen asettamisessa ovat sen vieton keskuksena. Ehtoollisateria on Kristuksen ruumiin ja veren sakramentti ja hänen todellisen läsnäolonsa (real presence) sakramentti. Kristus täyttää monin eri tavoin lupauksensa olla omiensa kanssa aina maailman loppuun asti. Mutta ehtoollisessa hänen läsnäolonsa luonne on ainutlaatuinen. Jeesus sanoi ehtoollisleivän ja viinin antaessaan: ”Tämä on minun ruumiini... tämä on minun vereni...”. Se mitä Kristus sanoi on totta, ja tämä totuus käy toteen joka kerta kun ehtoollista vietetään. Kirkko tunnustaa Kristuksen todellisen, elävän ja vaikuttavan (active) läsnäolon ehtoollisessa. Vaikka Kristuksen todellinen läsnäolo ehtoollisessa ei ole riippuvainen yksittäisen ehtoollisvieraan uskosta, kaikki ovat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että usko on tarpeen, jotta pystyisi erottamaan Kristuksen ruumiin ja veren.

C. Ehtoollinen Pyhän Hengen avuksihuutamisena

14. Pyhä Henki tekee ristiinnaulitun ja ylösnousseen Kristuksen meille todellisesti läsnäolevaksi ehtoollisateriassa täyttäen täten sen lupauksen, joka sisältyy asetussanoihin. Kristuksen läsnäolo on eittämättä ehtoollisen keskeisin asia ja asetussanoihin sisältyvä lupaus on ehtoollisen vieton kannalta perustavanlaatuisen. Isässä on kuitenkin ehtoollistapahtuman ensisijainen alkulähde ja lopullinen täyttymys. Ehtoollisen elävänä keskuksena on ihmiseksi tullut Jumalan Poika, jonka kautta ja jossa ehtoollisen täyttymys tapahtuu. Pyhä Henki on sen mittaamattoman rakkauden voimana, joka tekee ehtoollisen mahdolliseksi ja pitää sen jatkuvasti vaikutusvoimaisena. Ehtoollisen vieton ja kolmiyhteiseen Jumalaan kätkeytyvän salaisuuden välinen side osoittaa sen, että Pyhän Hengen tehtävänä on Jeesuksen historiallisten sanojen nykyistämisen ja eläväksi tekeminen. Luottaen ehtoollisen asetussanoissa olevaan Jeesuksen lupaukseen, että rukous tulee kuulluksi, kirkko rukoilee Isältä Pyhän Hengen lahjaa, jotta ehtoollistapahtuma voisi olla todellisuutta: ristiinnaulittu ja ylösnoussut Herra todellisesti läsnäolevana antaen elämänsä koko ihmiskunnan hyväksi.

SELITYS (13)

Monet kirkot uskovat, että Jeesuksen sanojen ja Pyhän Hengen voimasta ehtoollisen leipä ja viini tulevat (become) todellisella vaikkakin salatulla tavalla ylösnousseen Kristuksen ruumiiksi ja vereksi, jolloin tarkoitetaan elävää ja koko täyteydessään läsnäolevaa Kristusta. Leivän ja viinin merkkien (signs) alla on syvimpänä todellisuutena Kristuksen koko olemus, joka tulee luoksemme ruokkiakseen meitä ja muuttaakseen koko meidän oman olemuksemme. Jotkut toiset kirkot myöntävät kyllä Kristuksen todellisen läsnäolon ehtoollisessa, mutta eivät kytke tätä läsnäoloa yhtä ehdottomasti leivän ja viinin merkkeihin. Kirkkojen itsensä ratkaistavaksi jää, mahtuuko tämä eroavuus varsinaisessa tekstissä muotoillun keskinäisen lähenytymisen puitteisiin.

SELITYS (14)

Edellä sanottu ei merkitse sitä, että Kristuksen läsnäolo ehtoollisessa ymmärrettäisiin spiritualistisesti, vaan näin vahvistetaan Pojan ja Pyhän Hengen välinen erottamaton yhteys. Tämä yhteys osoittaa selvästi, ettei ehtoollinen ole maaginen tai mekaaninen toimitus, vaan Isälle osoitettu rukous, joka korostaa kirkon täydellistä riippuvuutta hänestä. Liturgiassa vallitsee sisäinen yhteys asetussanojen, Kristuksen lupauksen ja Pyhän Hengen avuksihuutamisen (epikleesi) välillä. Eri liturgisissa traditioissa epikleesin paikka vaihtelee suhteessa asetussanoihin. Varhaisimmissa liturgioissa koko ”rukoustoimitus” (”prayer action”) ajateltiin Kristuksen lupaaman todellisuuden aikaansaajaksi. Pyhää henkeä kutsuttiin sekä seurakunnan että leivän ja viinin aineiden ylle. Tämän käsityksen uudelleen löytäminen saattaa auttaa meitä voittamaan vaikeudet, jotka liittyvät ehtoollisaineyden pyhittämiseen (konsekraatioon) ehtoollisenvieton erityisenä kohtana.

15. Kristuksen elävän sanan vaikutuksesta ja Pyhän Hengen voimasta leipä ja viini tulevat (become) Kristuksen ruumiin ja veren sakramentaalisiksi merkeiksi (signs). Ne pysyvät sellaisina kommuunion tarkoitusta varten.

16. Koko ehtoollistapahtuma on luonteeltaan ”epikleettinen”, koska se riippuu Pyhän Hengen työstä. Liturgian sanoissa ehtoollisen tämä puoli saa erilaisia ilmaisuja.

17. Uuden liiton yhteisönä kirkko kutsuu luottavaisesti avukseen Pyhää Henkeä, jotta se pyhitettäisiin, uudistettaisiin ja johdettaisiin kaikkeen vanhurskauteen, totuuteen ja ykseyteen, ja jotta se saisi voiman toteuttaa lähetystehtävänsä maailmassa.

18. Pyhä Henki antaa ehtoollisen kautta esimakua Jumalan valtakunnasta: kirkko kokee uuden luomakunnan elämää ja saa vakuutuksen Herran takaisin tulosta.

D. Ehtoollinen uskovien yhteytenä

19. Ehtoollisyhteys kirkon elämää ruokkivan Kristuksen kanssa on samanaikaisesti keskinäistä yhteyttä Kristuksen ruumiissa eli kirkossa. Osallisuus yhteen leipään ja yhteiseen maljaan tietystä paikasta tuo ilmi ja saa aikaan ykseyden ehtoolliseen osallistujien ja Kristuksen välillä kuten myös muiden ehtoollisvieraiden kanssa kaikkialla ja kaikkina aikoina. Jumalan kansan yhteys tulee täydellisesti näkyviin juuri ehtoollisessa. Ehtoollisen vietto koskee aina koko kirkkoa, samoin kuin koko kirkko on mukana jokaisessa yksittäisessä ehtoollisen viettossa paikallistasolla. Mikäli jokin yksittäinen kirkko katsoo olevansa koko kirkon ilmentymä, se pyrkii järjestämään oman elämänsä siten, että myös toisten kirkkojen tarpeet ja pyrkimykset otetaan vakavasti.

SELITYS (15)

Kirkon historiassa on ollut useita yrityksiä ymmärtää Kristuksen todellisen ja ainutlaatuisen läsnäolon salaisuutta ehtoollisessa. Jotkut tyytyvät pelkästään myöntämään tämän läsnäolon todeksi yrittämättä selitellä sitä. Toisten mielestä on välttämätöntä pitää kiinni siitä, että Pyhän Hengen ja Kristuksen sanojen voimasta tapahtuu muutos, minkä johdosta ehtoollisessa ei enää olekaan kysymys vain tavallisesta leivästä ja viinistä vaan Kristuksen ruumiista ja verestä. Toiset taas ovat kehittäneet todelliselle läsnäololle sellaisen selityksen, joka pyrkii varjelemaan ehtoollisen salaisuutta vahingollisilta tulkinnoilta, vaikka ei toisaalta väitäkään ammentavansa tyhjiin tuon salaisuuden merkitystä.

SELITYS (19)

Alkuajoista lähtien kaste on ymmärretty sakramentiksi, jolla uskovat on liitetty Kristuksen ruumiiseen ja jonka kautta he ovat saaneet lahjaksi Pyhän Hengen. Niin kauan kuin jonkin ehtoollista viettävän seurakunnan jäsenet ja tuon seurakunnan viran haltijat asettavat kyseenalaiseksi jonkin toisen kirkon kastettujen jäsenten ja kirkon viran haltijoiden oikeuden osallistua ehtoolliseen ja toimittaa se, ei ehtoollisen katolisuus pääse riittävästi esille. Monissa kirkoissa keskustellaan nykyisin kastettujen lasten laskemisesta ehtoolliselle.

20. Ehtoollinen sulkee sisäänsä elämän kaikki puolet. Siinä näkyy kiitos ja uhri koko maailman puolesta. Ehtoollisen vietto vaatii sovitusta ja keskinäistä jakamista kaikilta, joita pidetään veljinä ja sisarina yhdessä Jumalan perheessä. Ehtoollinen on myös jatkuva haaste yhteiskunnallisen, taloudellisen ja poliittisen elämän saattamiseksi oikeisiin suhteisiin (Matt. 5:23; 1. Kor. 10:16; 1. Kor. 11:20-22; Gal. 3:28). Kaikenlainen epäoikeudenmukaisuus, rasismi, erottelu ja vapauden puute haastetaan ehdottomasti tilille silloin kun tulemme yhdessä osallisiksi Kristuksen ruumiista ja verestä. Ehtoollisen kautta Jumalan kaiken uudistava armo tunkee ihmisen persoonallisuuden läpi ja palauttaa hänelle hänen ihmisarvonsa. Ehtoollinen liittyy uskovan ihmisen maailmanhistorian keskeisen tapahtuman yhteyteen. Ehtoolliseen osallistujina me osoitaudumme sen tähden kelvottomiksi ellemme samalla ota jatkuvasti aktiivisesti osaa maailmantilanteen ja ihmisten osan parantamiseen. Ehtoollinen osoittaa meille, että oma käyttäytymisemme on ristiriidassa Jumalan sovittavan läsnäolon kanssa (reconciling presence) ihmiskunnan historiassa. Me joudumme jatkuvan tuomion alaisiksi pitäessämme kiinni kaikenlaisista epäoikeudenmukaisista oloista yhteiskunnassamme, ihmisylpeyden aiheuttamasta monenlaisesta erottelusta, aineellisista eduista ja voimapolitiikasta sekä ennen kaikkea siksi, että pidämme uppiskaisesti kiinni kestäättömistä tunnustuksellisista vastakohtaisuuksista Kristuksen ruumiin sisällä.

21. Kirkkojen liturgioissa ilmenee ehtoollista viettävän seurakunnan eli Kristuksen ruumiin yhteisvastuullisuus, samoin kuin myös kristittyjen keskinäinen huolenpito ja heidän vastuunsa maailmasta. Tämä ilmenee keskinäisessä syntien anteeksiantamisessa, rauhantervehdyksessä, esirukouksessa kaikkien puolesta, yhteisessä syömisessä ja juomisessa, ehtoollisaineiden viemisessä sairaille ja vankeudessa oleville tai ehtoollisen viettossa heidän kanssaan. Kaikki nämä ehtoolliseen liittyvät rakkauden ilmaukset palautuvat välittömästi Kristuksen omaan todistukseen palvelijana, jonka palvelustyöhön kristityt itse osallistuvat. Niin kuin Jumala asettui Kristuksessa ihmisen tilanteeseen, samoin ehtoollisliturgia tulee lähelle miesten ja naisten

omaa konkreettista tilannetta. Alkukirkossa diakonien ja diakonisojen palvelutyö toi erityisellä tavalla ilmi tämän puolen ehtoollisesta. Tuollaisen palveluviran paikka ehtoollispöydän ja puutteenalaisten ihmisten välissä todistaa oikealla tavalla Kristuksen pelastavasta läsnäolosta maailmassa.

E. Ehtoollinen Jumalan valtakunnan ateriana

22. Ehtoollinen avaa näköalan Jumalan herruuteen, mikä on luvattu meille lopullisena luomakunnan uudistumisena ja sen esimakuna. Tämän uudistumisen merkkejä näkyy maailmassa kaikkialla siellä, missä Jumalan armo ilmestyy ja ihmiset työskentelevät oikeudenmukaisuuden, rakkauden ja rauhan puolesta. Ehtoollinen on juhla, jossa kirkko kiittää Jumalaa näistä merkeistä ja riemuiten juhlii etukäteen Jumalan valtakunnan tulemistä Kristuksessa (1 Kor. 11:26; Matt. 26:29).

23. Se maailma, jolle on annettu lupaus uudistumisesta, on läsnä ehtoollisen viettossa sen alusta loppuun. Maailma on läsnä kiitosrukouksessa, jossa kirkko puhuu Isälle koko luomakunnan puolesta. Se on läsnä Kristuksen muistamisessa, missä kirkko yhdessä suuren Ylimmäisen pappinsa ja esirukoilijansa kanssa rukoilee maailman puolesta. Maailma on myös läsnä Pyhän Hengen lahjaa anovassa rukouksessa, jossa kirkko pyytää Jumalalta pyhitystä ja luomakunnan uudistumista.

24. Ehtoollisessa sovitettuina Kristuksen ruumiin jäsenet ovat kutsutut olemaan sovituksen palvelijoita ihmisten parissa ja ylösnousemusilon todistajia. Niin kuin Jeesus meni publikaanien ja syntisten luo ja asettui ateriyhteyteen heidän kanssaan maanpäällisen toimintansa aikana, niin myös kristittyjä kutsutaan ehtoollisessa kantamaan vastuuta hyljeksityistä ja olemaan täten merkinä Kristuksen rakkaudesta. Kristushan eli ja pyhitti itsensä kaikkien puolesta ja hän antaa nyt itsensä meille ehtoollisessa.

25. Ehtoollisen vietto on itsessään merkinä kirkon osallistumisesta Jumalan lähetystyöhön maailmassa. Tämä osallistuminen ilmenee päivittäin evankeliumin julistamisena, lähimmäisen palvelemisena ja uskottavana läsnäolona maailman keskellä.

26. Koska ehtoollinen on kokonaan Jumalan lahja, se tuo nykyhetkeen uuden todellisuuden, joka muuttaa kristityt Kristuksen kuvan kaltaisiksi ja tekee heistä hänen eläviä todistajiaan. Ehtoollinen on arvokasta ravintoa lähetystyöntekijöille, leipää ja viiniä pyhiinvaeltajille heidän matkallaan apostolintehtävässään. Ehtoollista viettävä seurakunta saa vahvistusta ja voimaa tunnustaakseen sanoin ja teoin Herraa Jeesusta Kristusta, joka antoi henkensä maailman pelastumisen puolesta. Koska ehtoollisyhteisö, joka yhdessä osallistuu yhden Herran aterialle, muodostaa yhden kansan, tämän yhteisön tulee pyrkiä kokoamaan yhteyteensä myöskin ne, jotka sillä hetkellä näyttävät jäävän yhteisön näkyvien rajojen ulkopuolelle. Kristushan kutsui juhlaansa kaikki ne, joiden puolesta hän kuoli. Niin kauan kuin kristityt eivät keskenään kykene asettumaan todelliseen yhteyteen saman pöydän ääressä, syömään samaa leipää ja juomaan samasta maljasta, heidän lähetystyönsä todistusvoima heikkenee niin yksilön kuin yhteisönkin tasolla.

- kiitosrukous Isälle luomisen ihmeistä, lunastuksesta ja pyhityksestä (mikä periytyy juutalaisesta beraká-rukouksen traditiosta)
- Kristuksen lausumat sakramentin asetussanat Uuden testamentin tradition mukaisesti
- Kristuksen muistaminen (*anamnesis*) lunastuksen, kärsimyksen, kuoleman, ylösnousemuksen, taivaaseenastumisen ja helluntain suurista teoista, joiden kautta kirkko sai alkunsa
- rukous Pyhän Hengen laskeutumisesta (epikleesi) seurakunnan sekä leivän ja viinin aineksien ylle (joko ennen asetussanoja tai Kristuksen muistamisen jälkeen tai molemmissa paikoissa, taikka jokin muu sellainen Pyhään Henkeen liittyvä viittaus, mikä oikealla tavalla ilmaisee ehtoollisen epikleettistä luonnetta)
- uskovien pyhittäminen Jumalan käyttöön
- rukous Herran paluusta ja hänen valtakuntansa lopullisesta ilmestymisestä
- koko seurakunnan lausuma Aamen
- Herran rukous
- sovinnon ja rauhan toivotus (sign)
- leivän murtaminen
- syöminen ja juominen yhteydessä Kristukseen ja jokaiseen kirkon jäseneseen
- päätösylistys
- siunaus ja lähettäminen.

III EHTOOLLISEN VIETTÄMINEN

27. Ehtoollisliturgia on olemukseltaan ehjä kokonaisuus, johon historiallisesti tarkasteltuna sisältyvät seuraavat ainekset eri jaksoissa ja tärkeysjärjestyksessä.

- kiitosvirsiä
- rippi
- anteeksiantamuksen julistaminen
- Jumalan sanan julistaminen eri muodoissa
- uskontunnustus
- esirukous koko kirkon ja maailman puolesta
- leivän ja viinin esille asettaminen

28. Paras tie kohti ykseyttä ehtoollisen vietossa ja siihen osallistumisessa on itse ehtoollisen uudistaminen eri kirkkoissa niin ehtoollisopetuksen kuin sen liturgiinkin osalta. Kirkkojen tulisi testata omia liturgioitaan sen yksimielisyyden valossa, joka ehtoollisen kohdalla ollaan parhaillaan saavuttamassa.

Liturginen uudistusliike on tuonut kirkot lähemmäksi toisiaan Herran ehtoollisen viettotapojen osalta. Tiettyä liturgista erilaisuutta pidetään kuitenkin terveenä ja rikastuttavana ilmiönä, mikäli tuo erilaisuus on sopusoinnussa ehtoollista koskevan yhteisen uskomme kanssa. Täten yhteisen ehtoollisuskon (eucharistic faith) ei tarvitse merkitä liturgian tai ehtoolliskäytännön yhdenmukaisuutta (uniformity).

29. Ehtoollisen vietossa Kristus kokoaa, opettaa ja ruokkii kirkkoa. Kristus itse kutsuu aterialle ja johtaa sitä (presides at it). Hän on paimen, joka johdattaa Jumalan kansaa. Hän on profeetta, joka julistaa Jumalan sanaa. Ja hän on pappi, joka toimittaa Jumalan sakramentin (who celebrates the mystery of God). Useimmissa kirkkoissa ehtoollisen toimittaminen on uskottu kirkon virkaan vihitylle henkilölle. Se joka toimittaa ehtoollisen Kristuksen nimeen, tekee näin selväksi, että tämä riitti ei ole yhteisön oma luomus eikä sen omistuksessa, vaan ehtoollinen saadaan lahjaksi Kristukselta, joka elää kirkossaan. Ehtoollispalvelusta suorittava on lähettiläs, joka edustaa Jumalan tekemää aloitetta ja tuo täten ilmi paikallisseurakunnan yhteyden toisiin paikallisseurakuntiin universaalisessa kirkossa.

30. Herran ehtoollisen vietto syventää kristillistä uskoa. Tämän vuoksi ehtoollista tulisi viettää usein. Monia teologisia, liturgisia ja käytännöllisiä eroja liittyy kysymykseen, kuinka usein ehtoollista olisi vietävä.

31. Koska ehtoollinen julistaa Kristuksen ylösnousemista, sitä olisi syytä viettää ainakin joka sunnuntai. Ja koska se on Jumalan kansan uusi sakramentaalinen ateria, jokaista kristittyä tulisi rohkaista osallistumaan usein ehtoolliselle.

SELITYS (28)

Uuden testamentin ajoista lähtien kirkko on pitänyt erittäin tärkeänä, että jatkuvasti käytetään niitä samoja aineita, leipää ja viiniä, joita Jeesus käytti viimeisellä ehtoollisella. Eräillä tahoilla maailmaa, missä leipää ja viiniä ei ole tapana käyttää tai niitä ei ole saatavilla, ollaan nykyisin joskus sitä mieltä, että paikallinen ruoka ja juoma voivat paremmin ankkuroida ehtoollisen jokapäiväiseen elämään. Sen tähden olisi tutkittava edelleen kysymystä siitä, mitkä Herran ehtoolliset piirteet ovat Jeesuksen asettamina muuttumattomia ja mitkä piirteet jäävät kirkon omaan ratkaisovaltaan.

32. Jotkut kirkot korostavat, että Kristuksen läsnäolo pyhitetyissä ehtoollisaineissa jatkuu ehtoollisen vieton jälkeenkin. Toiset puolestaan painottavat itse ehtoollisen aktia ja siinä tapahtuvaa ehtoollisaineiden nauttimista. Ehtoollisaineiden käsittelyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota. Mitä tulee vallitseviin käytäntöihin säilyttää ehtoollisaineita jumalanpalveluksen jälkeen, kunkin kirkon tulisi kunnioittaa toisten käytäntöä ja hurskauselämää. Ottaen huomioon toisaalta kirkkojen kesken vallitsevan erilaisen käytännön ja toisaalta niiden keskinäisen lähentymisprosessin nykyvaiheen, näyttäisi perustellulta ehdottaa seuraavaa:

- toisaalta olisi muistutettava erityisesti saarnoissa ja kirkon opetuksessa, että ehtoollisaineiden säilyttäminen ehtoollisenvieton jälkeen tähtää ennen muuta niiden jakamiseen sairaille ja niille, jotka eivät voineet osallistua jumalanpalvelukseen, ja
- toisaalta olisi nähtävä, että arvokkain tapa käsitellä jumalanpalveluksessa käytettyjä ehtoollisaineita on nauttia ne, jolloin ei tule sulkea pois mahdollisuutta käyttää niitä sairaiden ehtoollisissa.

33. Tässä tekstissä ilmaistu toinen toisensa ymmärtämisen lisääntyminen auttaneen joitakin kirkkoja pääsemään läheisempään ehtoollisyhteyteen keskenään ja täten saattamaan lähemmäksi sen päivän, jolloin Kristuksen jakaantunut kansa on näkyvällä tavalla jälleen yhdistyneenä Herran pöydässä.

I KOKO JUMALAN KANSAN KUTSUMINEN

1. Rikkinäisessä maailmassa Jumala osoittaa koko ihmiskunnalle kutsun tulla Jumalan kansaksi. Tässä tarkoituksessa Jumala valitsi Israelin ja puhui sitten ainutlaatuisella ja ratkaisevalla tavalla Jeesuksessa Kristuksessa, Jumalan Pojassa. Jeesus samaistui ihmisrotuun, sen elämäntilanteeseen ja kohtaloihin antaen itsensä uhriksi kaikkien edestä. Jeesuksen elämä ja palvelutyö, hänen kuolemansa ja ylösnousemuksensa ovat perustana sille uudelle yhteisölle, jota evankeliumin hyvä sanoma ja sakramenttien lahjat jatkuvasti rakentavat. Pyhä Henki liittyy yhteen ruumiiseen ne jotka seuraavat Jeesusta Kristusta ja lähettää heidät todistajina maailmaan. Kirkkoon kuulumisen tarkoittaa, että eletään Jumalan yhteydessä Jeesuksen Kristuksen kautta Pyhässä Hengessä.
2. Kirkon elämä perustuu Kristuksen kertakaikkiseen voittoon pahan ja kuoleman valloista. Kristus tarjoaa anteeksiantamista, kutsuu parannukseen ja vapauttaa turmiovalloista. Kristuksen avulla ihmiset kykenevät kääntymään kiittollisina Jumalan puoleen ja palvelemaan lähimmäisiään. Kristuksessa he löytävät uuden elämän lähteen vapaudessa, keskinäisessä anteeksiantamisessa ja rakkaudessa. Kristuksen avulla heidän sydämensä ja mielensä suuntautuu kohti Jumalan valtakunnan täyttymystä, jolloin Kristuksen voitto tulee näkyviin ja kaikki tehdään uudeksi. Jumalan tarkoituksena on, että Jeesuksessa Kristuksessa kaikki ihmiset pääsisivät osallisiksi tästä yhteydestä.
3. Kirkko elää Pyhän Hengen vapauttavan ja uudistavan voiman varassa. Jeesuksen kasteessa tuli näkyvästi ilmi, että Pyhä Henki oli Jeesuksen päällä, ja ylösnousemuksen jälkeen tuo sama Henki annettiin niille, jotka uskoivat ylösnousseeseen Herraan, virvoittamaan heitä Kristuksen ruumiin jäseninä. Pyhä Henki kutsuu ihmisiä uskoon, pyhittää heitä monilla lahjoillaan ja antaa heille voiman olla evankeliumin todistajia ja vahvistaa heitä palvelemaan uskossa ja rakkaudessa. Pyhä Henki pysyttää kirkon totuudessa ja johdattaa sitä kirkon jäsenten heikkouksista huolimatta.
4. Kirkko on kutsuttu julistamaan ja ennakoimaan Jumalan valtakuntaa. Se toteuttaa tätä tehtäväänsä kuuluttamalla evankeliumia maailmalle ja olemalla maailmassa Kristuksen ruumiina. Jeesuksessa Jumalan valtakunta tuli keskellemme. Hän tarjosi syntisille pelastuksen. Hän julisti evankeliumia köyhille, vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista, ja päästi sorretut vapauteen (Luuk. 4:18). Kristus avasi uuden pääsyn Isän luo. Eläen tässä yhteydessä Jumalan kanssa kaikki kirkon jäsenet ovat kutsutut tunnustamaan uskoansa ja tekemään selkoa toivonsa perustuksesta. Pyrkiessään antamaan todistuksen lähimmäisenrakkaudesta ja huolenpidosta heidän tulee ottaa osaa kaikkien ihmisten iloihin ja kärsimyksiin. Kristuksen ruumiin jäsenten on taisteltava sorrettujen rinnalla kohti sitä vapautta ja ihmisarvoa, joka on luvattu meille Jumalan valtakunnan tulemisessa. Tätä lähetystehtävää tulisi toteuttaa erilaisten poliittisten ja yhteiskunnallisten järjestelmien ja kulttuurien piirissä. Voidakseen uskollisesti täyttää tämän tehtävänsä kirkot etsivät kuhunkin tilanteeseen parhaiten soveltuvia muotoja todistukselleen ja palvelulleen. Näin tehdessään ne tuovat maailmaan esimakua Jumalan valtakunnan ilosta ja ihanuudesta (glory).
5. Pyhä Henki lahjoittaa kristittyjen yhteisölle erilaisia ja toisiaan täydentäviä lahjoja. Nämä on tarkoitettu kaikkien yhteiseksi hyväksi ja ne ilmenevät palveluna seurakunnan keskellä ja maailman hyväksi. Kysymyksessä voi tällöin olla lahja julistaa evankeliumia sanoin ja teoin, tai parantamisen lahja, rukouksen lahja, taikka opettamisen ja oppimisen lahja. Kyseessä voi myös olla lahja palvella tai johtaa, tai noudata kuuliaisuutta. Tai kysymyksessä voi olla lahja tulla Hengen virvoittamaksi ja nähdä näkyjä. Kaikki jäsenet ovat kutsutut yhteisönsä avulla löytämään omat armolahjansa ja käyttämään niitä kirkon rakentumiseksi ja sen maailman palvelemiseksi, johon kirkko on lähetetty.
6. Vaikka kirkot periaatteessa ymmärtävät samalla tavalla Jumalan kansan kutsumisen, ne kuitenkin eroavat käsityksissään siitä, kuinka kirkon elämä olisi järjestettävä. Nämä erot koskevat erityisesti kirkon

viran asemaa ja muotoja kirkkojen elämässä. Sitoutuessaan pyrkimyksiin päästä irti näistä eroavuuksista kirkkojen olisi otettava lähtökohdaksi koko Jumalan kansan kutsuminen. Tällöin on löydettävä yhteinen vastaus seuraavaan kysymykseen: Kuinka kirkon elämä, Jumalan tahdon mukaan ja Pyhän Hengen ohjauksessa, olisi ymmärrettävä ja järjestettävä niin, että evankeliumi pääsisi leviämään ja kristittyjen yhteisö rakentuisi rakkaudessa?

II KIRKKO JA KIRKON VIRKA

7. Virkakeskusteluun liittyvän problematiikan eräänä osana ovat käsitteistä vallitsevat erot. Jotta vältyttäisiin sekaannukselta kirkon virkaa koskevassa keskustelussa, on tarpeen hieman määritellä seuraavissa luvuissa käytettävää käsitteistöä.

- a) Sana *armolahja* (charism) tarkoittaa Pyhän Hengen antamia lahjoja kenelle tahansa Kristuksen ruumiin jäsenelle seurakunnan rakentamiseksi ja sen kutsumuksen täyttämiseksi.
- b) Sana *virka* (ministry) tarkoittaa laajimmassa merkityksessään palvelutehtävää (service), johon koko Jumalan kansa on kutsuttu, joko yksilöinä, paikallisseurakuntina tai universaalisena kirkkona. Virka tai virat voivat tarkoittaa myös niitä erityisiä institutionaalisia muotoja, joissa tämä palvelu toteutuu.
- c) Käsite *kirkon virka*¹⁾ (ordained ministry) liittyy henkilöihin, jotka ovat saaneet armolahjan ja jotka kirkko asettaa palvelutyöhön vihkimyksessä Pyhän Hengen avuksihuutamisen ja kätten päällepanemisen kautta.

¹⁾ Termi "ordained ministry" voitaisiin sananmukaisesti suomen-
taa ilmaisulla "ordinoitu virka" tai "vihkimyksessä annettu virka". Saksalainen käännös käyttää tarkkana vastineena nimitystä "ordiniertes Amt". Kun tässä asiakirjassa puhutaan termin suomalaisena vastineena "kirkon virasta", on huomattava, että sillä tarkoitetaan usein kolmijakoista virkaa: piispa-pappi-diakoni. *Suom. huom.*

- d) Monet kirkot käyttävät sanaa *pappi* (priest) tarkoittamaan tiettyjä vihkimykseen perustuvia virkoja. Koska mainitun sanan käyttö ei ole yleismaailmallinen, tämän asiakirjan kappaleessa 17 (s. 36—37) pohditaan kysymyksen sisällöllistä puolta.

A. Kirkon virka

8. Toteuttaakseen tehtävänsä kirkko tarvitsee henkilöitä, joiden vastuulla on julkisesti ja jatkuvasti muistuttaa kirkon olevan ratkaisevasti ja erottamattomasti riippuvainen Jeesuksesta Kristuksesta. Täten nämä henkilöt ovat myös kirkon ykseyden keskeisiä ilmentäjiä. Se virka, johon tällaisia henkilöitä on jo hyvin varhaisista ajoista lähtien vihitty, on kirkon elämälle ja todistukselle perustavanlaatuinen (constitutive).

9. Kirkossa on aina ollut henkilöitä, joilla on erityinen valta ja vastuu. Jeesus valitsi ja lähetti opetuslapsensa todistamaan Jumalan valtakunnasta (Matt. 10:1—8). Noille kahdelletoista luvattiin, että he saavat "istua valtaistuimilla ja tuomita Israelin kahta-toista sukukuntaa" (Luuk. 22:30). Kirkon ensimmäisen sukupolven seurakunnissa kahdellatoista apostolilla on erityistehtävänsä. He ovat meidän Herramme elämän ja ylösnousemuksen todistajia (Ap.t. 1:21—26). He johtavat seurakuntaa rukouksessa, opetuksessa, leivän murtamisessa, evankeliumin julistuksessa ja palvelemisessa (Ap.t. 2:42:47; 6:2—6 jne). Nuo kaksitoista ja muut apostolit heidän rinnallaan osoittavat pelkällä olemassaolollaan, että alusta lähtien seurakunnassa oli eriytyneitä tehtäviä (roles).

10. Jeesus kutsui kaksitoista apostoliaan edustamaan uutta Israelia. Tällöin he edustavat koko Jumalan kansaa ja hoitavat samalla erityistä tehtävää seurakunnan keskellä. Ylösnousemuksen jälkeen apostolit lukeutuvat seurakunnan johtajiin. Voidaan sanoa, että apostolit ovat toisaalta koko kirkon merkinä ja toisaalta esikuvina niille henkilöille kirkossa, joille on uskottu erityinen valta ja vastuu. Apostolien tehtävä Kristuksen ylösnousemuksen todistajina on ainutlaatuinen ja ainutkertainen. Sen tähden on erotettava toisistaan apostolit ja ne kirkon viran haltijat, joiden virka perustuu apostolien virkaan.

11. Niin kuin Kristus valitsi ja lähetti apostolit, samoin hän edelleenkin Pyhän Hengen kautta valitsee ja kutsuu henkilöitä kirkon virkaan. Kirkon viran haltijat ovat lähettiläinä ja sanansaattajina Jeesuksen Kristuksen edustajia seurakunnan edessä ja he julistavat hänen sanomaansa sovituksesta. Johtajina ja opettajina he kutsuvat seurakuntaa kuuliaisuuteen Jeesukselle Kristukselle, sille opettajalle ja profeetalle, joka on lain ja profeettojen täyttymys. Paimenina (pastors), ylipaimenensa Jeesuksen Kristuksen johdolla, he kokoavat ja johdattavat Jumalan hajaantunutta laumaa ennakoiden täten Jumalan valtakunnan tulemistä.

SELITYS (9)

Uudessa testamentissa käytetään käsitettä "apostoli" erilaisissa merkityksissä. Sitä käytetään kahdestatoista opetuslapsesta, mutta myös laajemmasta opetuslapsijoukosta. Käsitettä sovelletaan Paavaliin ja muihinkin henkilöihin, koska ylösnoussut Herra on lähettänyt heidät julistamaan evankeliumia. Apostolien tehtäviin sisältyy sekä kirkon perustana oleminen että lähetystehtävä (foundation and mission).

SELITYS (11)

Kirkon virka oli perustavanlaatuisena tosiasiana (basic reality) olemassa alusta lähtien (vrt. edellä kohta 8). Viikimyksen ja siinä annetun viran nykyiset muodot ovat kuitenkin kehittyneet moninaisten historiallisten vaiheiden kautta (vrt. alempana kohta 19). Tämän vuoksi kirkkojen ei tulisi perustella omien virkojensa erityismuotoja viittaamalla suoraan Jeesuksen Kristuksen tahtoon ja asetukseen.

12. Kaikki uskovan seurakunnan jäsenet, olkootpa he sitten virkaan vihityt tai maallikoita, ovat riippuvaisia toisistaan. Toisaalta seurakunta tarvitsee kirkon virkaan vihittyjä henkilöitä. Heidän läsnäolonsa muistuttaa seurakuntaa Jumalan aloitteesta ja siitä, että kirkko on riippuvainen Jeesuksesta Kristuksesta, joka on kirkon lähetystehtävän alkulähde ja sen ykseyden perusta. Viran haltijat palvelevat rakentaakseen seurakuntaa Kristuksessa ja vahvistaakseen sen todistusta. Heissä kirkko odottaa löytävänsä pyhityn elämän (holiness) ja lähimmäisenrakkauden esikuvan. Toisaalta on niin, ettei kirkon virkaa ole olemassa irrallaan seurakunnasta. Kirkon viran haltijat voivat täyttää kutsumustaan vain seurakunnassa ja seurakunnan hyväksi. He eivät voi toimia ilman seurakunnan hyväksymistä (recognition), tukea ja rohkaisua.

13. Kirkon viran on ennen kaikkea kannettava vastuuta Kristuksen ruumiin kokoamisesta ja rakentamisesta. Tämä tapahtuu julistamalla Jumalan sanaa ja opettamalla, hoitamalla sakramentteja sekä johtamalla seurakunnan jumalanpalveluselämää, lähetystehtävää ja diakoniatyötä.

14. Erityisesti ehtoollisen vietossa kirkon virka ilmentää näkyvällä tavalla Kristuksen ja hänen ruumiinsa jäsenten välillä vallitsevaa syvää ja kaikki syliinsä sulkevaa yhteyttä. Ehtoollisen vietossa Kristus kokoaa, opettaa ja ravitsee kirkkoaan. Kristus on se joka kutsuu ehtoolliselle ja hän toimii pöydässä johtajana (presides). Useimmissa kirkoissa tämän johtajuuden merkinä ja edustajana on kirkon virkaan vihitty henkilö.

B. Virka ja valta

15. Kirkon viran haltijan valta perustuu Jeesukseen Kristukseen, joka on saanut vallan Isältä (Matt. 28:18) ja antaa sen Pyhän Hengen välityksellä edelleen virkaan vihkimyksessä (ordination). Tämä akti tapahtuu seurakunnassa, joka tällöin antaa tietylle henkilölle julkisen hyväksymisensä kirkon virkaan. Koska Jeesus tuli palvelemaan (Mark. 10:45; Luuk.

SELITYS (13)

Kirkon virka ei yksinään hoida näitä tehtäviä. Koska virka ja seurakunta ovat kiinteästi sidoksissa toisiinsa, seurakunnan kaikki jäsenet ottavat osaa mainittujen tehtävien täyttämiseen. Itse asiassa jokainen armolahja palvelee Kristuksen ruumiin kokoamista ja rakentamista. Ruumiin jokainen jäsen voi osallistua Jumalan sanan julistamiseen ja opettamiseen ja edistää täten tuon ruumiin sakramentaalista elämää. Kirkon virka toteuttaa näitä tehtäviä koko kirkon edustajana (in a representative way) ja ilmentää täten sen elämän ja todistuksen ykseyttä.

SELITYS (14)

Uusi testamentti puhuu hyvin vähän ehtoollisjärjestyksestä. Sen teksteistä ei käy selvästi ilmi, kuka johti alkuseurakuntien ehtoollisen viettoa. Hyvin pian tuli kuitenkin käytännöksi, että ehtoollisen viettoa johtavat kirkon virkaan vihityt henkilöt. Jos viran tehtävänä on ilmentää kirkon elämän ja todistuksen ykseyttä, silloin on paikallaan, että ehtoollisen toimittaminen uskotaan virkaan vihitylle henkilölle. Mainittu tehtävä liittyy läheisesti seurakunnan johtamistehtävään, ts. seurakunnan elämän kaitsentaan (episkopé) ja vahvistamiseen pitämällä esillä apostolisen sanoman totuutta ja muistuttamalla Jumalan valtakunnan tulosta.

22:27), työhön erottaminen merkitsee sitä, että asianomainen vihitään palvelutehtävään. Koska virkaan vihkiminen on syvimältä olemukseltaan työhön erottamista Pyhän Hengen lahjoja avuksi rukoillen, kirkon viran valtaa ei tule ymmärtää vihityn henkilön omaksi vallaksi, vaan lahjaksi, jolla jatkuvasti rakennetaan sitä ruumista, jossa ja jota varten asianomainen on vihitty kirkon virkaan. Tämän vallan luonteen kuuluu vastuullisuus Jumalan edessä ja sitä käytetään yhteistyössä koko seurakunnan kanssa.

16. Kirkon viran haltijat eivät tämän vuoksi saa olla itsevaltiaita tai persoonattomia virkailijoita. Heidät on kutsuttu toimimaan johtajina viisaasti ja rakkautessa, Jumalan sanan nojalla, mutta he ovat kiinteässä yhteydessä uskovaan seurakuntaan keskinäisen riippuvaisuuden ja vastavuoroisuuden sitein. Vain siten, että viran haltijat pyrkivät saamaan seurakunnalta palautetta ja hyväksymisen, heidän valtansa voi varjeltua eristäytyneisyyden ja toisten alistamisen vääritymiltä. He tuovat julki ja käyttävät Kristuksen valtaa samalla tavalla kuin Kristus itse näytti Jumalan vallan maailmalle, antamalla elämänsä seurakunnan hyväksi. Kristuksen valta on ainutlaatuinen. ”Hän opetti heitä niinkuin se, jolla valta on, eikä niinkuin heidän kirjanoppineensa” (Matt. 7:29). Tätä valtaa hallitsee rakkaus ”lampaisiin, joilla ei ole paimenta” (Matt. 9:36). Tuon vallan vahvistuksena oli hänen elämänsä ja palvelutyönsä, sekä ennen kaikkea hänen kuolemansa ja ylösnousemuksensa. Valta kirkossa voi olla aitoa vain siten, että se pyrkii noudattamaan tätä esikuvaa.

C. Virka ja pappeus

17. Jeesus Kristus on uuden liiton ainutlaatuinen pappi. Kristus antoi elämänsä uhriksi kaikkien edestä. Vastaavalla tavalla kirkkoa kokonaisuudessaan voidaan kuvata papistona. Kaikki kirkon jäsenet ovat kutsutut antamaan itsensä ”eläväksi uhriksi” sekä rukoilemaan kirkon puolesta ja maailman pelastumisen puolesta. Kirkon virkaan vihityt, kuten kaikki kristi-

SELITYS (16)

Tässä on vältettävä kaksi vaaraa. Valtaa ei voida käyttää ottamatta huomioon seurakuntayhteisöä. Apostolit ottivat vaarin uskovien kokemuksista ja mielipiteistä. Kirkon viran haltijoiden valtaa ei toisaalta tule kaventaa siten, että he tulevat riippuvaisiksi seurakunnassa vallitsevista yleisistä mielipiteistä. Heidän valtansahan perustuu siihen vastuuseen, joka heillä on Jumalan tahdon julistamiseksi seurakunnassa.

SELITYS (17)

Uusi testamentti ei koskaan käytä käsitettä ”pappeus” tai ”pappi” (hiereus) tarkoittamaan kirkon virkaa tai siihen vihittyä henkilöä.

Mainittu käsite on Uudessa testamentissa rajattu tarkoittamaan toisaalta Jeesuksen Kristuksen ainutlaatuisista pappeutta ja toisaalta kaikkien kastettujen kunninkaallista ja profeetallista pappeutta. Sekä Kristuksen pappeuden että kastettujen yleisen pappeuden tehtävänä on uhraaminen ja esirukous. Niin kuin Kristus uhraisi itsensä, samoin kristityt antavat itsensä ”eläväksi uhriksi”. Niin kuin Kristus toimi esirukoilijana Isän edessä, samoin kristityt toimittavat esirukousta kirkon ja maailman pelastumisen puolesta. Tästä huolimatta ei voida sivuuttaa eroja näiden kahden pappeuden välillä. Kristus antoi itsensä ainutlaatuisesti ja kertakaikkiseksi uhriksi, jotta maailma pelastuisi. Uskovien tulee sen sijaan ottaa jatkuvasti vastaan Jumalan lahjana se, mitä Kristus on heidän hyväkseen tehnyt.

Alkukirkossa käsitteitä ”pappeus” ja ”pappi” alettiin käyttää tarkoittamaan sitä kirkon virkaa ja niitä tähän virkaan vihittyjä henkilöitä, jotka toimivat johtajina ehtoollisen vietossa. Nuo käsitteet korostavat sitä tosiasiaa, että kirkon virka liittyy erottamattomasti sekä Jeesuksen Kristuksen pappeuden todellisuuteen että koko seurakuntaan. Kun näitä termejä käytetään kirkon viran yhteydessä, niiden merkitys eroaa selvästi niin Vanhan testamentin uhripappeudesta, Kristuksen ainutlaatuisesta ja vapahtavasta

tyt, elävät suhteessa sekä Kristuksen pappeuteen että kirkon yleiseen pappeuteen. Heitä voidaan oikeutusti nimittää papeiksi, koska he toimittavat erityistä pappispalvelusta vahvistamalla ja rakentamalla uskovien kuninkaallista ja profeetallista pappeutta sanan ja sakramenttien avulla, rukouksin ja esirukouksin sekä kaitsemalla sielunhoitajina seurakuntaa.

D. Miesten ja naisten virka kirkossa

18. Missä Kristus on läsnä, siellä inhimilliset rajaidat murtuvat. Kirkko on kutsuttu välittämään maailmalle kuvan uudesta ihmisyydestä. Kristuksessa ei ole miestä eikä naista (Gal. 3:28). Miesten ja naisten tulee yhdessä löytää keinot, joilla he voivat antaa oman panoksensa Kristuksen palvelemiseen kirkossa. Kirkon on löydettävä sellainen virka, jossa naiset voivat toimia, kuten myös sellainen, jota miehet voivat hoitaa. Kirkon elämässä tulisi näkyä selvemmin sellainen nykyistä syvällisempi kokonaisvaltainen virkakäsitys, joka heijastaisi miesten ja naisten keskinäistä riippuvaisuutta toisistaan.

Vaikka kirkot ovatkin yhtä mieltä tästä tarpeesta, ne tekevät erilaisia johtopäätöksiä kirkon viran avaamisesta naisille. Yhä useammat kirkot ovat todenneet, ettei ole olemassa raamatullisia tai teologisia esteitä vihkiä naisia virkaan ja monet niistä ovat käytännössä menettelleet tämän mukaisesti. Monet kirkot pitävät kuitenkin kiinni siitä, että kirkon traditiota ei tässä asiassa saa muuttaa.

pappeudesta, kuin myös Jumalan kansan yhteisöllisestä pappeudesta. Apostoli Paavali sanoo saaneensa Jumalalta oman virkansa ”papillisesti toimittaakseni Jumalan evankeliumin palvelusta, niin että pakankansoista tulisi otollinen ja Pyhässä Hengessä pyhitetty uhri” (Room. 15:16).

SELITYS (18)

Ne kirkot, jotka vihkivät naisia, tekevät tämän nojautuen siihen ymmärrykseen, joka niillä on evankeliumista ja virasta. Nuo kirkot katsovat, että heidän ratkaisunsa nojaa siihen syvään teologiseen vakaumukseen, että kirkon virka ei toteudu koko täyteydessään, jos se rajataan vain toiseen sukupuoleen. Tätä teologista vakaumusta ovat vahvistaneet kokemukset vuosilta, jolloin naisetkin ovat toimineet näiden kirkkojen virassa. Ne ovat havainneet, että naisten lahjat ovat yhtä suuret ja monipuoliset kuin miestenkin, ja että Pyhä Henki siunaa yhtä täydesti naisten virkaa kuin miestenkin. Yksikään näistä kirkoista ei ole pitänyt aiheellisena harkita uudelleen tekemäänsä päätöstä.

Ne kirkot, jotka eivät vihi naisia kirkon virkaan, ovat sitä mieltä, ettei ole lupa sivuuttaa yhdeksäntoista vuosisadan traditiota, joka puhuu naisten virkaan vihkimistä vastaan. Ne uskovat, että tällaista traditiota ei voida hylätä sillä perusteella, että se ei riittävästi kunnioittaisi naisten osallistumista kirkon elämään. Nuo kirkot uskovat, että kysymyksessä on sellaisia antropologiaan ja kristologiaan liittyviä näkökohtia, jotka ovat keskeisen tärkeitä heidän vakaumukselleen ja joiden pohjalta he ymmärtävät naisten tehtävän (role) kirkossa.

Keskustelua näistä käytännöllisistä ja teologisista kysymyksistä eri kirkkojen ja kristillisten traditioiden piirissä olisi täydennettävä yhteisellä tutkimustyöllä ja pohdiskelulla kaikkien kirkkojen ekumeenisessa yhteisössä.

III VIRAN MUODOT

A. Piispat, presbyteerit ja diakonit²⁾

19. Uusi testamentti ei sisällä ainuttakaan kirkon viran mallia, jota voitaisiin tarkalleen kopioida eräänlaisena jatkuvana normina kirkon viran koko vastaista kehitystä ajatellen. Uudessa testamentissa on nähtävissä pikemminkin moninainen kuva viran muodoista eri paikkakunnilla ja eri aikoina. Kun Pyhä Henki johdatti kirkkoa eteenpäin sen toiminnassa, jumalanpalveluselämässä ja lähetystehtävässä, tuon alkuajan monimuotoisuuden eräitä aineksia kehiteltiin edelleen ja täten syntyi kirkon viran universaalisempi malli. Toisella ja kolmannella vuosisadalla piispan, presbyteerin ja diakonin virka vakiintui kaikkialla kirkon viran kolmijakoiseksi malliksi. Seuraavien vuosisatojen aikana piispan, presbyteerin ja diakonin virka koki huomattavia muutoksia viran käytännöllisessä järjestelyssä. Eräissä kirkon historian kriisivaiheissa sen viran pysyvät toiminnot hoidettiin joillakin tahoilla ja joissakin seurakunnissa vallitsevasta kolmijakoisesta mallista poikkeavin muodoin. Näiden toisten mallien perusteluna viitattiin joskus Uuteen testamenttiin. Toisissa tapauksissa taas viran uudelleen muotoilun katsottiin kuuluvan kirkon oman ratkaisuvallan piiriin sen pyrkiessä sopeutumaan muuttuneisiin olosuhteisiin.

20. On tärkeätä tiedostaa muutokset, joita kolmijakoinen virka on kokenut kirkon historian kuluessa. Varhaisimmissa tapauksissa, joissa kolmijakoinen virka mainitaan, kehyksenä on paikallinen jumalanpalvelusseurakunta. Piispa oli seurakunnan johtaja. Hänet oli vihitty ja asetettu julistamaan Jumalan sanaa ja johtamaan ehtoollisen viettoa. Hänen ympärillään oli vanhinten kollegio ja diakoneja, jotka auttoivat piispaa mainituissa tehtävissä. Tässä yhteydessä piispan virka oli koko seurakuntayhteisön ykseyden ilmentymä.

2) "Bishops, Presbyters and Deacons". Sana "presbyteeri" on monivivahteinen. Uudessa testamentissa sillä tarkoitetaan seurakunnan vanhinta eli seurakunnan johtajaa. Ekumeenisessa keskustelussa "presbyteeri" tarkoittaa nimenomaan kolmijakoisen viran yhteydessä pappia, siis jakoa: piispa-pappi-diakoni. *Suom. huom.*

21. Pian viran tehtävät muuntuivat kuitenkin toisenlaisiksi. Piispat alkoivat yhä enemmän suorittaa samanaikaisesti useiden paikallisseurakuntien kaitsentaa (*episkopé*). Ensimmäisen sukupolven aikana apostolit olivat toimittaneet tällaista kaitsijan virkaa kirkon laajemmassa piirissä. Myöhemmin Timoteuksen ja Tiituksen kerrotaan hoitaneen seurakunnan kaitsijan tehtävää tietyllä alueella. Sitten piispat hoitivat tätä tehtävää uudella tavalla. Heistä tulee elämän ja todistuksen ykseyden ilmentäjiä alueella, johon kuuluu useita ehtoollista viettäviä seurakuntia. Tämän seurauksena presbyteerit ja diakonit saavat uusia tehtäviä. Presbyteereistä tulee ehtoollista viettävien paikallisseurakuntien johtajia, ja piispojen apulaisina diakonit saavat vastuulle tehtäviä laajemmalla alueella.

22. Vaikka Uudessa testamentissa ei olekaan yhtenäistä viran mallia, vaikka Pyhä Henki on usein johtanut kirkkoa sopeuttamaan virkojansa kulloisiinkin tarpeisiin ja vaikka Pyhä Henki on siunannut lahjoillaan kirkon viran muitakin muotoja, niin tästä huolimatta piispan, presbyteerin ja diakonin kolmijakoinen virka voi nykyisin palvella sekä etsimämme ykseyden ilmaisijana että keinona sen saavuttamiseksi. Historiallisesti asiaa tarkasteltaessa voidaan oikeutetusti sanoa, että kolmijakoisesta virasta tuli ensimmäisinä vuosisatoina kirkon yleisesti hyväksymä malli ja monet kirkot pitivät siitä kiinni edelleenkin. Lähetys- ja palvelutehtävänsä toteuttamiseksi kirkot tarvitsevat henkilöitä, jotka eri tavoin ilmaisevat ja toteuttavat kirkon viran tehtäviä sen diakonisissa, papillisissa (presbyteral) ja piispallisissa ulottuvuuksissa ja toiminnoissa.

23. Pyhä Henki luo ja rakentaa (constitutes) kirkon Kristuksen ruumiina ja eskatologisena Jumalan kansana erilaisten lahjojen eli palveluvirkojen avulla. Näiden lahjojen joukossa kaitsijan virka (*episkopé*) on välttämätön Kristuksen ruumiin ykseyden ilmaise- miseksi ja turvaamiseksi. Jokainen kirkko tarvitsee tätä ykseyden virkaa jossakin muodossa voidakseen olla Jumalan kirkko, Kristuksen yksi ruumis, ja merkinä kaikkien ykseydestä Jumalan valtakunnassa.

24. Kolmijakoisen viran malli on aivan ilmeisesti uudistuksen tarpeessa. Joissakin kirkkoissa on ehtoollisen vieton johtamisen kollegiaalinen ulottuvuus jäänyt taka-alalle. Toisissa kirkkoissa diakoneille on jäänyt enää avustajan tehtävä jumalanpalveluksen liturgiassa, kun taas heidän tehtävänsä diakonisen todistuksen alueella on jäänyt kokonaan piiloon. Yleisesti voidaan sanoa, että papin viran (presbyterate) suhteesta piispuuteen on keskusteltu jo vuosisatojen ajan, ja monille on yhä edelleenkin ratkaisematon ja kauaskantoinen ekumeeninen kysymys, missä määrin papit voivat osallistua kirkon piispaallisen viran tehtävien hoitamiseen. Eräissä tapauksissa nekin kirkot, jotka eivät varsinaisesti ole pitäytyneet kolmijakoiseen virkaan, ovat kuitenkin säilyttäneet voimassa eräitä aineksia tämän viran perusmallista.

25. Perinteinen kolmijakoisen viran malli herättää täten kysymyksiä kaikille kirkkoille. Niiden kirkkojen, jotka pitävät kiinni kolmijakoisesta virasta, olisi syytä kysyä, kuinka tämän viran koko sisältö voitaisiin kehittää palvelemaan mahdollisimman tehokkaasti kirkon todistustehtävää tässä maailmassa. Tähän kyselyyn tulisi osallistua myös niiden kirkkojen, joilla ei ole kolmijakoista virkakäsitystä. Viimeksi mainittujen olisi myös aiheellista kysyä itseltään, eikö oikealla tavalla kehitetty kolmijakoinen virka muodostu niille itselleen painavaksi haasteeksi hyväksyä se omaksi virkakäsitykseksi.

SELITYS (21)

Kirkon alkuaikoina tunnettiin sekä Paavalin kaltaisten matkustelevien lähetyssaarnaajien virka että paikallinen johtajuuden virka siellä, missä evankeliumi oli otettu vastaan. Paikallisella tasolla organisaatiomallit näyttävät vaihdelleen. Jerusalemin kohdalla mainitaan johtajina "ne kaksitoista" ynnä opetuslasten suuremmasta joukosta valitut; Antiokian seurakunnassa kerrotaan olleen profeettoja ja opettajia (Ap.t. 6:1-6; 15:13-22; 13:1). Korinttolaiskirjeet puhuvat apostoleista, profeetoista ja opettajista (1 Kor. 12:28) kuten Roomalaiskirjekin, joka puhuu myös diakoneista tai palvelijoista (deacons and assistants) (Room. 16:1). Filippissä käytettiin arkielämän käsitteitä "kaitsijat" ja "palvelijat" (episkopoi, diakonoi) yhdessä tarkoittamaan seurakunnan viran haltijoita (Fil. 1:1). Monet näistä viroista kuuluvat sekä naisille että miehille. Eräät asetettiin virkaan kätten päällepanemisin, mutta toisissa tapauksissa ei tästä menettelystä ole mainintaa. Olivatpa virkanimikkeet mitkä hyvänsä, virkojen tarkoituksena oli Jumalan sanan julistaminen, evankeliumin alkuperäisen sisällön varjeleminen ja eteenpäin välittäminen, kristillisten seurakuntien uskonelämän ruokkiminen ja vahvistaminen sekä kirkkokurin ja seurakuntien diakoniatyön vaaliminen ja kehittäminen, kuten myös seurakuntien sisäisen ja keskinäisen ykseyden varjeleminen. Edellä mainitut pysyvät velvoitteet ovat sisältyneet kirkon virkaan halki kristikunnan historian eri kehitysvaiheiden ja kriisikausien.

B. Viran harjoittamisen johtavat periaatteet kirkossa

26. Tässä kysymyksessä on tärkeätä ottaa huomioon kolme näkökohtaa. Kirkon virkaa olisi harjoitettava persoonallisesti, kollegiaalisesti ja yhteisöllisesti (personal, collegial and communal). *Persoonallisesti*, koska sellainen henkilö, joka on vihitty julistamaan evankeliumia ja kutsumaan seurakuntaa palvelemaan Herraa elämän ja todistuksen ykseydessä, soveltuu parhaiten todistamaan Kristuksen läsnäolosta kansansa keskellä. *Kollegiaalisesti*, koska tarvitaan virkaan vihittyjen viranhaltijoiden collegio edustamaan yhdessä seurakunnan asiaa ja sen pyrkimyksiä. Kirkon viran ja seurakunnan välinen kiinteä yhteys tulisi näkyä myös sellaisessa *yhteisöllisessä* näkemyksessä, että kirkon viran hoitaminen nojaa seurakuntayhteisön elämään ja tarvitsee tuekseen seurakunnan aktiivista osallistumista Jumalan tahdon ja Pyhän Hengen johdatuksen etsimisessä.

27. Kirkon virkaa tulee harjoittaa kirkkojärjestyksen ja kirkkolain nojalla kirkossa siten, että jää riittävästi tilaa kullekin edellä mainituista ulottuvuuksista. Paikallisseurakunnan tasolla tarvitaan kirkon viran haltijaa, joka toimii kollegiaalisen yhteisön piirissä. Olisi korostettava voimakkaasti kaikkien jäsenten aktiivista osallistumista seurakunnan elämään ja päätöksentekoon. Alueellisella tasolla tarvitaan myös ykseyttä edistää viranhaltijaa. Kollegiaalinen ja yhteisöllinen ulottuvuus pääsevät esille säännöllisissä, edustuksellisuuteen perustuvissa synodaalisissa kokoontumisissa.

C. Piispojen, presbyteerien ja diakonien tehtävät

28. Mitä voidaan sanoa piispojen, presbyteerien ja diakonien tehtävistä ja virkanimikkeistä? Kirkon viran vastavuoroisen tunnustamisen edellytyksenä ei ole yhteisen vastauksen löytyminen tähän kysymykseen. Eräänä mahdollisuutena ja vastauksena tarjotaan kuitenkin seuraavia näkökohtia.

SELITYS (26)

Nämä kolme näkökohtaa olisi pidettävä yhdessä. Eri kirkoissa on joitakin puolia ylikorostettu toisten kustannuksella. Joissakin kirkoissa viran persoonallinen ulottuvuus uhkaa kaventaa sen kollegiaalista ja yhteisöllistä puolta. Toisissa kirkoissa taas kollegiaalista ja yhteisöllistä näkökohtaa pidetään niin tärkeänä, että viran persoonallinen leima uhkaa hävitä. Kunkin kirkon olisi syytä kysyä itseltään, mitkä puolet viran harjoittamisessa ovat historian kuluessa kärsineet sen omassa piirissä.

Näiden kolmen ulottuvuuden arviointi on taustana suositukselle, jonka ensimmäinen Faith and Order -konferenssi antoi Lausannessa vuonna 1927: ”Ottaen huomioon (1) piispojen, vanhinten neuvoston ja uskovan seurakunnan keskinäisen aseman alkukirkon kirkkojärjestyksessä, ja (2) sen tosiasian, että kristikunnan suuret kirkkoperheet hyväksyvät nykyisin, kuten ovat hyväksyneet jo vuosisatojen ajan, niin piispallisen, presbyteerisen kuin kongregationalistisenkin³⁾ järjestelmän seurakuntahallinnossa, sekä (3) sen tosiasian, että monet uskovat niin piispallisen, presbyteerisen kuin kongregationalistisenkin järjestelmän olevan olennainen osa kirkon hyvää järjestystä, me täten tunnustamme, että näille eri aineksille, edellytyksillä jotka vielä vaativat lisäselvitystä, on kaikille löydettävä oma paikkansa jälleen yhdistyneen kirkon elämässä ja järjestyksessä...”

³⁾ Kongregationalistinen järjestelmä painottaa paikallisseurakuntien (congregation) itsenäistä päätösvaltaa. *Suom. huom.*

29. *Piispat* saarnaavat Jumalan sanaa sekä valvovat sakramenttien hoitoa ja kirkkokuria siten, että he toimittaessaan tätä paimenvirkaa edustavat kirkossa johtajuutta, jatkuvuutta ja ykseyttä. Heidän on huolehdittava pastoraalisesta johtamisesta sillä alueella, johon heidät on kutsuttu. He palvelevat toiminnallaan kirkon opetuksen, jumalanpalveluselämän ja sakramenttien hoidon apostolisuutta ja ykseyttä. Heillä on vastuu kirkon lähetystehtävän johtamisesta. He asettavat oman alueensa kristillisen seurakunnan koko kirkon laajempiin yhteyksiin ja suhteuttavat vastaavasti universaalisen kirkon heidän omien paikallisseurakuntiansa elämään. Yhteistyössä presbytereiden, diakonien ja koko seurakunnan kanssa he vastaavat siitä, että kirkon virka ja siihen liittyvä valta annetaan asianmukaisessa järjestyksessä uusille henkilöille.

30. *Presbyterit* (papit) toimivat sanan ja sakramenttien palvelijoina paikallisseurakunnassa. He saarnaavat ja opettavat uskoa, toimivat sielunhoitajina ja vastaavat seurakuntakurista, jotta maailma uskoisi ja koko kirkon jäsenistö uudistuisi, vahvistuisi ja tulisi varustetuksi palvelutehtävänsä. Presbytereillä on erityinen vastuu siitä, että seurakunnan jäseniä valmennetaan kristityn elämää ja palvelua varten.

31. *Diakonit* edustavat kirkkoa sen palvelijakutsu- muksessa maailman keskellä. Taistellessaan Kristuksen nimessä yhteiskunnallisen ja henkilökohtaisen hädän suunnattomien haasteiden parissa diakonit antavat esimerkin jumalanpalveluksen ja kristillisen palvelutyön keskinäisestä riippuvaisuudesta kirkon elämässä. He kantavat vastuuta seurakunnan jumalanpalveluselämässä esimerkiksi lukemalla Raamatun tekstejä, saarnaamalla ja johtamalla seurakuntaa yhteiseen rukoukseen. Diakonit avustavat seurakunnan opettamisessa. He suorittavat rakkaudenpalvelua seurakunnassa. He toteuttavat tiettyjä hallinnollisia tehtäviä ja heidät voidaan valita tällaisiin johtotehtäviin seurakunnassa.

SELITYS (31)

Monissa kirkkoissa vallitsee melkoinen epävarmuus ajateltaessa diakonien tarvetta, heidän virkansa perusteluja, asemaa ja tehtäviä. Missä mielessä diakonaatin voidaan katsoa kuuluvan osana vihkimyksessä annettavaan kirkon virkaan? Mikä erottaa sen kirkon muista viroista (katekeetoista, kirkkomuusikoista jne.)? Miksi diakonit tulisi vihkiä, kun taas nuo muut virat jätetään ilman vihkimystä? Jos diakonit vihitään, saavatko he vihkimyksen sanan täydessä merkityksessä vai onko heidän vihkimyksensä vain ensias- kel matkalla kohti pappisvihkimystä? Nykyisin monissa kirkkoissa on voimakasta pyrkimystä vakiinnut- ta diakonaatti uudelleen vihkimykseen nojaavana kirkon virkana, jolla on oma identiteettinsä ja joka on tarkoitettu elinikäiseksi viraksi. Kun kirkot pääse- vät lähemmäksi toisiaan, tähän virkaan voidaan ehkä yhdistää niitä palveluvirkoja, joita nykyisin on ole- massa monissa eri muodoissa ja erinimisinä. Diako- nian viran järjestelyissä vallitsevia eroavuuksia ei tu- lisi pitää esteenä virkojen vastavuoroiselle tunnusta- miselle.

D. Armolahjojen moninaisuus

32. Pyhän Hengen voimasta elävälle seurakuntayhteisölle on luonteenomaista armolahjojen moninaisuus. Seurakunnan elämää rikastuttavien erilaisten lahjojen antajana on Pyhä Henki. Edistääkseen näiden lahjojen käyttöä yhteiseksi hyödyksi seurakunnan tulisi antaa joillekin armolahjoille julkisesti tunnustettu asema toiminnassaan. Jotkut lahjat palvelevat seurakuntaelämän pysyviä tarpeita, kun taas toiset ovat käytössä vain tietyn ajan. Sääntökuntien 4) yhteisöissä toimivat miehet ja naiset suorittavat kirkon kannalta erityisen tärkeätä palvelua. Kirkon virka, joka itsessään on armolahja, ei saa muodostua armolahjojen moninaisuuden esteeksi. Päin vastoin sen tulisi auttaa seurakuntaa löytämään käyttöönsä Pyhän Hengen sille antamat lahjat ja varustamaan ruumiin jäsenet palvelemaan eri tavoin.

33. Kirkon historiassa on aina ollut aikoja, jolloin evankeliumin totuus on voitu varjella vain profeetalisten ja karismaattisten johtajien avulla. Uudet virikkeet ovat usein löytäneet tiensä kirkon elämään epätavallisia teitä käyttäen. Joskus uudistukset ovat tarvinneet toteutuakseen erityisen viran. Kirkon viran haltijoiden ja koko seurakunnan tulisi olla valmiita vastaamaan tällaisten erityisvirkojen haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

IV APOSTOLISEN TRADITION JATKUVUUS

A. Apostolinen traditio kirkossa

34. Uskontunnustuksessa kirkko tunnustaa itsensä apostoliseksi. Kirkko elää katkeamattomassa yhteydessä (in continuity) apostoleihin ja heidän opetuksensa. Sama Herra, joka lähetti apostolit, on yhä edelleen läsnä kirkossa. Pyhä Henki pysyttää kirkon apostolisessa traditiossa Jumalan valtakunnan histo-

4) Sääntökunnilla (religious orders) tarkoitetaan lupaukset antaneiden miesten ja naisten yhteisöjä, mm. luostareita. *Suom. huom.*

rian täyttymykseen asti. Apostolinen traditio kirkossa tarkoittaa jatkuvuutta suhteessa apostolien kirkon pysyviin tuntomerkkeihin. Näitä tuntomerkkejä ovat apostolisen uskon todistus, evankeliumin julistus ja sen tuore tulkinta, kasteen ja ehtoollisen toimittaminen, kirkon viran ja sen tehtävien siirtäminen uusille henkilöille, keskinäinen yhteys rukouksessa, rakkautessa, ilossa ja kärsimyksessä, sairaiden ja avun tarpeessa olevien palveleminen, ykseys paikalliskirkkojen kesken ja yhteinen osallisuus lahjoihin, joita Herra kullekin on antanut.

B. Apostolisen viran suksessio

35. Apostolisen suksession ensisijainen ilmentymä on löydettävissä kirkon apostolisesta traditiosta kokonaisuudessaan. Suksessio on ilmausta pysyvyydestä ja siten Kristuksen oman lähetystyön jatkuvuudesta, johon kirkko osallistuu. Viralla on kirkossa erityistehävänä apostolisen uskon säilyttäminen ja käytäntöön paneminen. Kirkon viran asianmukainen siirto ja antaminen toisille henkilöille ilmaisee sen tähden vaikuttavalla tavalla kirkon jatkuvuutta halki historian. Samalla se korostaa kirkon virkaan vihityn kutsumusta uskon puolustajana ja varjelijana. Siellä missä kirkot vain vähäisessä määrin arvostavat suksessioon perustuvan viran edelleen siirtämistä, niiden olisi kysyttävä itseltään, eikö niiden olisi tarkistettava käsitystään apostolisen tradition jatkuvuudesta. Toisaalta, siellä missä virka ei oikealla tavalla palvele apostolisen uskon julistusta, siellä kirkkojen olisi kysyttävä itseltään, eivätkö niiden viran rakenteet kaipaavat uudistusta.

36. Alkuvuosisatojen laajenevan kirkon erityisissä historiallisissa olosuhteissa piispojen suksessiosta tuli eräs tapa, evankeliumin välittämisen ja seurakunnan elämän rinnalla, ilmaista kirkon apostolista perinnettä. Tämä suksessio ymmärrettiin apostolisen uskon ja yhteyden jatkuvuuden palvelemisena, varjelemisena ja sen merkinä olemisena (symbolizing).

37. Kirkoissa, joissa apostolista suksessiota toteutetaan piispuuden avulla, tunnustetaan yhä yleisemmin, että apostolisen uskon, jumalanpalveluselämän ja lähetystyön jatkuvuus on säilynyt niissäkin kirkoissa, jotka eivät ole pitäneet kiinni historiallisesta piispuudesta. Tämä tunnustus saa lisätukea siitä tosiasiasta, että monissa näistä kirkoista on säilytetty piispallinen virka ja sen tehtävät, joko säilyttäen nimitys ”piispa” tai ilman sitä. Esimerkiksi virkaan vihkimisen toimittavat näissä kirkoissa aina sellaiset henkilöt, joille kirkko on uskonut vallan antaa edelleen toisille henkilöille kirkon virkaan kuuluvat valtuudet.

38. Nämä näkökohdat eivät kavenna piispallisen virran merkitystä. Ne päin vastoin auttavat kirkkoja, jotka eivät ole pitäneet kiinni piispuudesta, arvostamaan piispallista suksessiota yhtenä merkinä, josta ei takeena, kirkon jatkuvuudesta ja ykseydestä. Nykyisin nekin kirkot, joilla on käynnissä neuvottelut kirkkoliitoista, ilmaisevat halukkuutensa hyväksyä piispallinen suksessio merkinä koko kirkon elämän apostolisuudesta. Samalla ne eivät kuitenkaan voi hyväksyä mitään sellaista näkemystä, jonka mukaan heidän oman traditionsa mukaan harjoitettu virka olisi epäpätevä (invalid) niin kauan kuin sitä ei saateta piispallisen suksession olemassa oleville linjoille. Piispallisen suksession hyväksyminen näiden kirkkojen piirissä edistää parhaiten koko kirkon ykseyttä, jos tämä hyväksyminen on osa laajempaa prosessia, jonka avulla piispalliset kirkot itse jälleen löytävät kadotetun ykseytensä.

SELITYS (34)

Apostolit, jotka ovat Kristuksen elämän ja ylösnousemuksen todistajia ja hänen lähettämiään, välittivät ensimmäisinä evankeliumia, traditiota Jeesuksen Kristuksen pelastavista sanoista ja teoista, jotka ovat kirkon elämän perustana. Tämä apostolinen traditio jatkuu halki historian ja liittyy kirkon sen alkulähteisiin, Kristukseen ja apostolien kollegioon. Tämän apostolisen tradition eräänä osana on viran apostolinen suksessio (successio apostolica) eli viran periytyminen apostoleista nykyhetkeen, joka palvelee kirkon jatkuvaa elämänyhteyttä Kristuksessa ja kirkon pysymistä uskollisena apostolien välittämille Jeesuksen sanoille ja teoille. Apostolien virkaansa asettamat henkilöt ja sittemmin kirkkojen kaitsijat (episkopoi) olivat tämän apostolisen tradition välittämisen ensimmäiset vartijat ja suojelijat. He olivat todistuksena viran apostolisesta suksessiosta, joka jatkui alkukirkon piispojen kautta presbyteerien ja diakonien kollegiaalisessa yhteydessä kristillisten seurakuntien keskuudessa. Sen tähden olisi tehtävä ero koko kirkon apostolisen tradition ja apostolisen viran suksession välillä.

SELITYS (36)

Alkukirkossa piispuuden ja apostolien yhteisön välinen side ymmärrettiin kahdella tavalla. Rooman piispa Kleemens liitti piispan saaman lähetystehtävän siihen, että Isä lähetti Kristuksen ja Kristus lähettää apostolit (Kor. 42:44). Tämä teki piispasta apostolien seuraajan ja varmisti täten apostolisen lähetystehtävän pysyvyyden kirkossa. Kleemens on ennen muuta kiinnostunut keinoista, joilla Kristuksen läsnäolon historiallinen jatkuvuus on turvattu kirkossa apostolisen suksession ansiosta. Antiokian piispa Ignatioksen mielestä (Magn. 6:1, 3:1-2; Trall. 3:1) kahdentoista apostolin ympäröimä Kristus on presbyteerien ympäröimän piispan henkilössä jatkuvasti läsnä kirkossa. Ignatios pitää presbyteerien ja diakonien keskellä olevan piispan ympärille kokoontunutta seurakuntayhteisöä ilmauksena nykyhetkisestä (actual) apostolisesta yhteisöstä Pyhässä Hengessä. Apostolisen suksession merkki ei täten ainoastaan viittaa historialliseen jatkuvuuteen, vaan se myös ilmentää nykyhetkistä hengellistä todellisuutta.

V VIRKAAN VIHKimINEN

A. Vihkimyksen merkitys

39. Kirkko vihki virkaan tiettyjä jäseniään Kristuksen nimeen ja Pyhän Hengen avuksihuutamisen ja kätten päällepanemisen kautta (1 Tim. 4:14; 2 Tim. 1:6). Näin tehdessään se pyrkii jatkamaan apostolien lähetystehtävää ja pysymään uskollisena heidän opetukselleen. Se, että virkaan vihkimisen toimittavat kirkon virkaan asetetut henkilöt, osoittaa kirkon kiinteätä yhteyttä Jeesukseen Kristukseen ja apostolien todistukseen muistuttaen samalla siitä, että ylösnousut Herra on varsinainen virkaan vihkiä ja lahjan antaja. Vihkiessään virkaan kirkko Pyhään Henkeen turvaten varustaa vihittävän evankeliumin uskolliseen julistamiseen ja nöyrään palvelutyöhön Kristuksen nimessä. Kätten päällepaneminen on Pyhän Hengen lahjan merkki, joka näkyvällä tavalla tuo ilmi sen tosiasian, että kirkon virka asetettiin Kristuksessa toteutuneessa Jumalan ilmoituksessa, samalla kun se kehottaa kirkkoa katsomaan Kristukseen tehtävän antajana ja kaiken alkulähteenä. Tähän vihkimykseen voi kuitenkin sisältyä erilaisia painotuksia riippuen piispojen, presbyteerien ja diakonien erityistehtävistä, kuten ilmenee vihkimyskaavojen liturgioista.

40. Näin ollen virkaan vihkimisellä tarkoitetaan oikeastaan Jumalan ja seurakunnan toimintaa, jossa vihittävät saavat Pyhän Hengen vahvistusta tehtäväänsä ja jossa seurakunnan vastaanotto ja hyväksyminen rukousten kanssa kannattelee heitä.

B. Vihkimistoimitus

41. Pitkä ja kirkon alkuaikoihin palautuva traditio liittyy virkaan vihkimisen jumalanpalveluksen ja erityisesti ehtoollisenvieton yhteyteen. Vihkimisen toteuttaminen tällä tavoin auttaa ymmärtämään virkaan vihkimyksen aktina, johon osallistuu koko seurakunta, jolloin kysymyksessä ei ole vain tietyn kirkollisen "säädyn" ja virkaan vihittävän välinen tapahtuma. Kätten päällepanemisin tapahtuva vihkimistoimitus, jonka suorittavat tähän tehtävään nimetyt henkilöt, on samalla kertaa Pyhän Hengen avuk-

SELITYS (39)

On selvää, että kirkoilla on erilaisia vihkimiskäytäntöjä ja että olisi väärin nimetä jokin näistä ainoaksi päteväksi. Toisaalta on niin, että jos kirkot ovat valmiita tunnustamaan toisensa apostolisen suksektion nojalla, siten kuin edellä on kuvattu, tästä seuraisi että samalla tunnustetaan ja kunnioitetaan vanhaa traditiota, jonka mukaan vihkimisen suorittaa piispa seurakunnan ottaessa osaa tähän toimitukseen.

SELITYS (40)

Uuden testamentin alkuperäiset virkaan vihkimistä tarkoittavat termit pyrkivät yleensä olemaan yksinkertaisia ja kuvailevia. Virkaan nimittämisestä tai valitsemisesta kerrotaan. Kätten päällepaneminen kuvataan. Pyhää Henkeä rukoillaan avuksi. Eri traditiot ovat rakentaneet erilaisia tulkintoja näiden perustietojen pohjalta.

On ilmeistä, että kreikankieliseen "kheirotonein" ja latinankieliseen "ordo" tai "ordinare" -sanoihin liittyvien kulttuuristen taustatekijöiden välillä on tietty ero. Uusi testamentti käyttää edellistä termiä sen jokapäiväisessä merkityksessä "valita, nimittää". (Ap.t. 14:23; 2 Kor. 8:19), joka puolestaan on johdettu alkumerkityksestä "ojentaa käsi" tai "osoittaa tiettyä henkilöä" tai "heittää arpaa". Jotkut tutkijat näkevät "kheirotonein" -sanassa viittauksen kätten päällepanemiseen, kun otetaan huomioon tämän tapahtuman kirjaimellinen kuvaus sellaisissa rinnakkaistilanteissa kuin ilmeisesti oli kysymys Ap. t. 6:6, 8:17, 13:3, 19:6, 1 Tim. 4:14, 2 Tim. 1:6.

Käsitteet "ordo" ja "ordinare" ovat puolestaan roomalaisesta lakikielestä johdettuja termejä. Niillä tarkoitettiin alunperin rahvaasta erottautuvan ryhmän erityisasemaa, jolloin esimerkiksi Rooman senaatista saatettiin käyttää nimitystä ordo clarissimus (korkea-arvoinen säätty). Näihin termeihin nojaavien käsitteiden lähtökohta vaikuttaa ratkaisevasti siihen, mitä kussakin tapauksessa pidetään itsestään selvänä niin periaatteessa kuin käytännön sovellutuksissakin.

sihuutamista (epikleesi), sakramentaalinen merkki (sacramental sign) sekä lahjojen ja virkaan sisältyvien velvoitteiden vastaanottamista.

42. (a) Virkaan vihkiminen on Jumalan avuksihuu- tamista, jotta uusi viranhaltija saisi Pyhän Hengen voiman siinä uudessa työyhteydessä, johon hänet on asetettu suhteessa paikallisseurakuntaan ja välillisesti myös universaaliseen kirkkoon.

Jumalan oman aloitteen erityisluonne, jonka merkki- nä kirkon virka on, näkyy itse vihkimistoimituksessa. ”Tuuli puhaltaa, missä tahtoo” (Joh. 3:8), joten Py- hän Hengen avuksihuutamiseen sisältyy ehdoton riip- puvaisuus Jumalasta, kun ajatellaan kirkon rukouk- sen vaikutusta ja tuloksia. Tämä tarkoittaa sitä, että Pyhä Henki voi panna liikkeelle uudet voimat ja ava- ta uusia mahdollisuuksia, ”monin verroin enemmän kuin kaikki mitä me anomme tai ymmärrämme” (Ef. 3:20).

43. (b) Virkaan vihkiminen on merkki siitä, että Herra, joka antaa kirkon viran lahjana, kuulee ru- kouksen. Vaikka kirkon rukouksen (epikleesi) vaiku- tus on riippuvainen siitä, mitä Jumala näkee hyväksi antaa, kirkko vihki virkaan luottaen siihen, että Ju- mala on uskollinen Kristuksessa antamalleen lupauk- selle ja tulee sakramentaalisesti (enters sacramentally) inhimillisen elämän kulloisiinkin historiallisiin muo- toihin käyttäen niitä oman tarkoituksensa toteuttami- seksi. Virkaan vihkiminen on uskon varassa annettu merkki siitä, että kaiken pohjana oleva hengellinen todellisuus on läsnä lausutuissa sanoissa ja niiden kautta, liturgisessa toiminnassa ja sen muodoissa.

44. (c) Vihkimyksessä kirkko myöntää todeksi ne lahjat, jotka Pyhä Henki on antanut vihittäville, sa- malla kun sekä kirkko että vihittävä sitoutuvat vihki- myksen tuomiin velvoitteisiin. Ottaessaan vihkimyk- sessä vastaan uuden viranhaltijan kokoontunut seura- kunta tunnustaa hänen armolahjansa ja sitoutuu ole- maan avoimena niille. Samoin virkaan vihityt antavat lahjansa kirkon käyttöön ja sitoutuvat uuden vallan ja vastuun mukanaan tuomaan taakkaan ja mahdolli- suuksiin. Samalla he liittyvät toisten kirkon virkaan vihittyjen kollegiaaliseen yhteyteen.

C. Vihkimyksen edellytykset

45. Ihmisiä kutsutaan eri teitä kirkon virkaan. Jolla- kin voi olla henkilökohtainen tietoisuus, että Herra kutsuu häntä omistamaan elämänsä kirkon ja sen vi- ran palvelukseen. Tämä kutsumus voi kirkastua hen- kilökohtaisen rukouksen ja mietiskelyn kautta. Se voi perustua myös ehdotuksiin, esimerkiksi, rohkaisuun tai opetukseen, joka on saatu perheen, ystävien, seu- rakunnan, opettajien tai kirkon työntekijöiden tahol- ta. Tämän kutsun on saatava vahvistuksensa siten, et- tä kirkko tunnustaa asianomaisen henkilön sekä syn- nynnäiset että hengelliset ominaisuudet ja lahjat, jot- ka ovat tarpeen viran hoidossa. Jumala voi käyttää kirkon viran haltijoina sekä naimattomia että naimi- sissa olevia ihmisiä.

46. Virkaan vihityt voivat olla päätoimisia viranhalti- joita siinä mielessä, että he saavat palkan kirkolta. Kirkko voi myös vihkiä virkaan henkilöitä, jotka toi- mivat muissa ammateissa tai muussa päivittäisessä työssä.

47. Kirkon virkaan valmistuvat tarvitsevat riittävästi valmennusta, johon sisältyy Raamatun ja teologian opiskelua, rukousta ja hartauselämää sekä perehty- mistä nykymailman yhteiskunnalliseen ja inhimilli- seen todellisuuteen. Joissakin tapauksissa tämä val- mentautuminen voi tapahtua muutoinkin kuin pit- kään jatkuvana akateemisena opiskeluna. Koulutus- jakson tarkoituksena on testata, syventää ja vahvistaa opiskelijan kutsumusta tai muokata hänen kutsumus- tietoisuuttaan.

48. Varsinainen päätös kirkon virkaan antautumises- ta tulisi yleensä tehdä ilman varauksia ja aikarajoja. Palvelun keskeytymistä ei voida kuitenkaan pitää yh- teensopimattomana virkaan vihkimisen kanssa. Kir- kon virkaan uudelleen ryhtyminen vaatii kirkon suos- tumuksen mutta ei uudelleen vihkimistä. Koska vihki- mykseen sisältyy Jumalan antama armolahja virkaan, vihkimistä mihinkään erilliseen virkaan ei koskaan toisteta.

49. Jonkin kirkon asettamia vaatimuksia virkaan vihkimiselle ei tarvitse soveltaa kaikkialla eikä pitää perusteena sille, ettei tunnusteta toisten kirkkojen virkaa.

50. Niiden kirkkojen, jotka kieltäytyvät hyväksymästä kirkon virkaan valmistumisen vammaisuuden takia, tai siksi että asianomainen kuuluu esimerkiksi tiettyyn rotuun tai yhteiskunnalliseen ryhmään, tulisi arvioida oma käytäntönsä uudelleen. Tällainen uudelleen arviointi on nykyisin erityisen tärkeä ottaen huomioon laajan kokeilutoiminnan uusilla viran muodoilla, joilla kirkot pyrkivät lähestymään tämän päivän maailmaa.

VI KOHTI VIRAN VASTAVUOROISTA TUNNUSTAMISTA

51. Tarvitaan tietoista yhteistä pyrkimystä, mikäli halutaan edistyä tiellä kohti viran vastavuoroista tunnustamista. Kaikkien kirkkojen on syytä tutkia kirkon viran muotoja sekä sitä, missä määrin ne itse ovat uskollisia viran alkuperäisille tarkoituserille. Kirkkojen on oltava valmiita tarkistamaan virkakäsitystään ja virkakäytäntöään.

52. Kun kirkot ovat matkalla kohti viran vastavuoroista tunnustamista, tällöin on lisätyöskentelyä vaativien kysymysten joukossa erityisen tärkeä kysymys apostolisesta suksessiosta. Ekumeenisiin keskusteluihin osallistuvat kirkot voivat tunnustaa toistensa virat, jos ne ovat keskenään vakuuttuneita siitä, että kaikkien kirkkojen tarkoituksena on siirtää sanan ja sakramenttien virkaa kirkossa edelleen katkeamattomassa yhteydessä apostolien aikaan. Viran siirtämisen akti tulisi toteuttaa sopusoinnussa apostolisen tradition kanssa, mihin sisältyy Pyhän Hengen avuksi-huutaminen ja kätten päällepaneminen.

53. Jotta päästäisiin viran vastavuoroiseen tunnustamiseen, eri kirkoilta vaaditaan erilaisia askeleita. Esimerkiksi:

a) Niitä kirkkoja, jotka ovat säilyttäneet piispallisen suksession, pyydetään tunnustamaan sekä kirkon viran apostolinen sisältö, joka on niissäkin kir-

koissa, jotka eivät ole pitäneet kiinni tällaisesta suksessiosta, että myös näissä toisissa kirkkoissa eri muodoissaan esiintyvä kaitsijan virka (*episkopé*).

b) Niillä kirkkoilla, joilla ei ole piispallista suksessiota mutta jotka toteuttavat elämässään uskollisesti apostolien uskoa ja lähetystehtävää, on sanan ja sakramenttien virka, kuten ilmenee näiden kirkkojen uskosta, käytännöstä ja elämästä. Näitä kirkkoja pyydetään ymmärtämään se, että kirkon katkeamaton jatkuvuus ja yhteys apostolien kirkkoon saa syvällisen ilmauksen piispojen toinen toistaan seuraavissa kätten päällepanemisissa, ja vaikka heiltä itseltään ei puuttuisikaan jatkuvuus ja yhteys apostoliseen traditioon, tämä merkki vahvistaa ja syventää tuota jatkuvuutta. Heidän olisi ehkä uudelleen löydettävä piispallisen suksession merkki.

54. Jotkut kirkot vihkivät sekä miehiä että naisia, toiset vihkivät vain miehiä. Tässä asiassa vallitsevat erot nostattavat esteitä virkojen keskinäiselle tunnustamiselle. Mutta näitä esteitä ei tule pitää ylitsekäyttöminä ajatellen tulevia pyrkimyksiä kohti viran tunnustamista. Keskinäiseen avoimuuteen sisältyy mahdollisuus, että Pyhä Henki saattaa hyvinkin puhua jollekin kirkolle toisen kirkon oivallusten kautta. Ekumeenisten keskustelujen tulisi sen vuoksi rohkais- ta eikä jarruttaa tämän kysymyksen käsittelyä.

55. Kirkkojen ja niiden virkojen vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyy asianomaisen kirkollisen viranomaisen päätös ja liturginen akti, josta lähtien ykseys olisi julkisesti selvä tosiasia. Tällaiseksi aktiksi on esitetty useitakin eri vaihtoehtoja. Keskinäinen kätten päällepaneminen, ehtoollisen yhteinen toimitaminen (concelebration), juhla jumalanpalvelus ilman erityistä keskinäisen tunnustamisen riittä tai kirkkojen välisen liiton asiakirjatekstin luenta juhla- laisuuksien yhteydessä. Välttämättä ei tarvita mitään liturgista kaavaa, mutta joka tapauksessa olisi julkisesti julistettava viran vastavuoroisen tunnustamisen toteutuminen. Tuollaisen tapahtuman sopivana paik- kana olisi varmaankin yhdessä vietetty ehtoollinen.

LIITE

A. AINEISTOA (englanninkielistä)

1. *Growing Together in Baptism, Eucharist and Ministry* (Geneva, WCC, 1982) William H. Lazarethin kirjoittama opas maallikkoryhmien keskusteluja varten.

2. *Ecumenical Perspectives on Baptism and Ministry* (Geneva, WCC, 1982) Max Thurianin toimittama koelma teologisia tutkielmia erityisesti systemaattisesta ja liturgisesta näkökulmasta.

3. *Baptism and Eucharist: Ecumenical Convergence in Celebration* (Geneva, WCC, 1982) Max Thurianin toimittama katsaus kirkkojen liturgisesta uudistumisesta ja ekumeenisesta lähentymisestä.

B. AINEISTON KÄYTTÖ

Tätä aineistoa voidaan käyttää sekä jumalanpalveluselämässä että opintotoiminnassa. Tällöin toivotaan, että kirkot yhdessä etsisivät teitä syventääkseen jumalanpalveluselämäänsä ja yleensä hengellistä elämää, opettaakseen oman tunnustuksensa pohjalta, kehittääkseen todistustaan ja toimiakseen oikeudenmukaisuuden ja palvelun hyväksi, jolloin ne samalla edistävät kristillistä ykseyttä.

Aineiston käyttö ekumeenisissa yhteyksissä

Neuvoteltaessa kirkkojen yhdistymisestä
Kahdenvälisissä keskusteluissa
Kirkkojen ekumeenisissa johtoelimissä — kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla
Muissa ekumeenisissa yhteisöissä

Aineiston käyttö kirkkojen omassa piirissä

Teologisessa koulutuksessa
Toimikunnissa, jotka käsittelevät suhteita toisiin kirkkoihin
Kirkkopäivillä
Kirkkojen johtoelimissä, kirkolliskokouksissa ja papeinkokouksissa
Maallikkojen opintopiireissä
Jumalanpalveluskaavoissa

Missä tämä vain suinkin on mahdollista, kirkkoja rohkaistaan vertailemaan tutkimustyön tuloksia näissä asioissa yli tunnustuksellisten, kansallisten ja kulttuuristen rajojen.

